

Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen

4.11.2010

Julkaisun nimi Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen**Tekijä** Tuomioistuinharjoittelutyöryhmä
Puheenjohtaja: laamanni Erkki Hämäläinen
Sihteeri: ylitarkastaja Jarkko Mannerhovi**Oikeusministeriön julkaisu** Mietintöjä ja lausuntoja **Sarjanumero** 76/2010**OSKARI numero** OM 22/31/2007 **HARE numero** OM002:00/2008
ISSN-L 1798-7091
ISSN (nid.) 1798-7091 **ISSN (PDF)** 1798-7105
ISBN (nid.) 978-952-259-080-0 **ISBN (PDF)** 978-952-259-081-7**Asia- ja avain-
sanat** Käräjäoikeus, tuomioistuinharjoittelu**Tiivistelmä**

Esityksessä ehdotetaan muutoksia käräjäoikeuslakiin ja lakiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa siltä osin kuin niissä säädetään tuomioistuinharjoittelijoiden toimival-
lasta. Lisäksi esitetään notaarin virkanimikkeen muutoksesta johtuvaa tarkennusta
avioliittolakiin.

Esityksessä ehdotetaan tuomioistuinharjoittelijoiden toimivaltuuksien aikaistamis-
ta, osittaista laajentamista ja toimivaltaa koskevien säännösten selkiyttämistä.
Tuomioistuinharjoittelua suorittavan henkilön virkanimike olisi käräjänotaari. Lisäk-
si esitetään käräjänotaarin nimittämisen siirtämistä hovioikeudelta käräjäoikeuden
laamannille.

Esityksessä ehdotetaan myös tuomioistuinharjoittelun laajentamista osin hovi- ja
hallinto-oikeuksiin. Esitys sisältää tuomioistuinharjoittelijoiden toimivaltaa koskevat
säännökset hovi- ja hallinto-oikeuksissa.

4.11.2010

**Publikationens
titel** Utveckling av domstolspraktiken

Författare Arbetsgruppen för domstolspraktiken
Ordförande: lagman Erkki Hämmäläinen
Sekreterare: överinspektör Jarkko Mannerhovi

**Justitieministeri-
ets publikation** Betänkanden och utlåtanden **Serienummer** 76/2010

OSKARI nummer	OM 22/31/2007	HARE nummer	OM002:00/2008
ISSN-L	1798-7091		
ISSN (häft.)	1798-7091	ISSN (PDF)	1798-7105
ISBN (häft.)	978-952-259-080-0	ISBN (PDF)	978-952-259-081-7

**Sak- och
nyckelord** Tingsrätt, domstolspraktik

Referat I propositionen föreslås ändringar i tingsrättslagen och lagen om rättegång i brottmål till den del de innehåller bestämmelser om domstolspraktikanternas behörighet. Med anledning av att notariens tjänstebeteckning ska ändras föreslås det också en precisering i äktenskapslagen.

Det föreslås i propositionen att domstolspraktikanternas behörighet ska tidigareläggas och delvis utvidgas samt att bestämmelserna om behörigheten ska förtydligas. Tjänstebeteckningen för den som utför domstolspraktik ska vara tingsnotarie. Dessutom föreslås det att förordnandet till tingsnotarie ska utfärdas av tingsrättens lagman i stället för av hovrätten.

I propositionen föreslås det också att domstolspraktiken i viss mån utsträcks till hovrätterna och förvaltningsdomstolarna. Propositionen innehåller bestämmelser om domstolspraktikanternas behörighet i hovrätten och förvaltningsdomstolen.

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 23.2.2010 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus tuomioistuinharjoittelua suorittavien notaarien toimivaltuuksien kehittamisestä sekä siitä, kuinka pitkän harjoitteluajan jälkeen notaareille voidaan antaa itsenäistä päätösvaltaa. Toisena tehtävänä oli suunnitella, miten osa tuomioistuinharjoittelusta voitaisiin suorittaa hovi- tai hallinto-oikeudessa sekä tehdä ehdotukset tarvittavista säädösmuutoksista ja harjoittelijan tehtävistä ja toimivaltuuksista näissä tuomioistuimissa.

Työryhmän työn tuli perustua oikeusministeriön 21.12.2007 asettaman työryhmän mietinnön *Tuomioistuinharjoittelu*, 2009:5 ehdotuksiin.

Työryhmän keskeisiksi tehtäviksi muodostui tuomioistuinharjoittelijan toimivaltaa kärjäoikeuksissa koskevan lainsäädännön kehittäminen sekä harjoittelijan toimivaltaa hovi- ja hallinto-oikeudessa koskevat säännökset. Työryhmä esittää, että tuomioistuinharjoittelu voitaisiin suorittaa kahdessa jaksossa niin, että ensimmäinen kuuden kuukauden jakso suoritettaisiin aina kärjäoikeudessa ja toinen kuuden kuukauden jakso kärjä-, hovi- tai hallinto-oikeudessa.

Koska lisärahoitusta tähän tavoiteltuun uuteen järjestelmään ei ole käytettävissä, päädyttiin ehdottamaan tuomioistuinharjoittelun laajentamista aluksi vain pienessä määrin ja vain niihin hovi- tai hallinto-oikeuksiin, joilla on käytettävissä varat harjoittelijan palkkaamiseen. Tämä merkitsee aluksi vuosittain vain muutaman tällaisen harjoittelijan ottamista niillä paikkakunnilla, joissa on sekä kärjäoikeus ja hovi- tai hallinto-oikeus. Tarkoitus on, että kyseiset tuomioistuimet keskenään sopivat muun muassa harjoittelijoiden valinnan käytännön menettelytavat ja harjoittelun ajankohdat.

Edelleen työryhmä esittää harjoitteluun haun keskittämistä ja tuomioistuinharjoittelijoiden koulutuksen laajentamista. Harjoittelijoiden valinta jäisi edelleen asianomaisille tuomioistuimille. Nämä uudistukset eivät merkitsisi kovinkaan suuria muutoksia nykyiseen järjestelmään. Tämän vuoksi työryhmä ei nähnyt tarpeelliseksi esittää uuden toimielimen eli tuomioistuinharjoittelun ohjausryhmän perustamista. Käytännön järjestelyt voidaan hoitaa virkatyönä oikeusministeriössä ja asianomaisten tuomioistuinten keskinäisellä yhteistoiminnalla. Mahdollinen lisäkoulutus on toteutettavissa oikeusministeriön koulutusyksikön ja tuomioistuinten yhteistyönä.

Suunnitellun koulutuksen sisältö ja toteuttamistavat riippuvat käytettävissä olevien varojen määrästä ja voidaan suunnitella yksityiskohtaisemmin myöhemmin.

Tuomioistuinharjoittelua voidaan kehittää edelleen nyt ehdotetun järjestelmän käyttöönoton jälkeen saatujen kokemusten perusteella. Työryhmän käsityksen mukaan taloudellisen tilanteen salliessa harjoittelijoiden määrää tulisi lisätä ja harjoittelu-aikaa pidentää esimerkiksi puoleentoista vuoteen. Tällöin harjoittelun tavoitteet saavutettaisiin nykyistä paremmin, eikä harjoittelu-aika olisi vielä liian pitkä. Edelleen harjoittelun tulisi suuntautua yhä enemmän tuomarin lainopilliseen avustamiseen liittyviin tehtäviin. Näin voitaisiin tehostaa myös tuomarityövoiman oikeata käyttöä. Tämä kaikki edellyttää harjoittelijoiden palkkauksen saattamista asianmukaiselle tasolle.

Työryhmä luovutti oikeusministeriölle 15.6.2010 välimietintönsä *Tuomioistuinharjoittelijan toimivalta*, 58/2010, josta saatu lausuntopalaute on otettu huomioon tässä lopputietinnössä.

Työryhmän puheenjohtajana toimi Varsinais-Suomen kärjäoikeuden laamanni Erkki Hämäläinen ja jäsenenä laamanni Leena Kartimo Suomen Tuomariliitto ry:stä, hovioikeudenneuvos Pasi Oikkonen Rovaniemen hovioikeudesta, hallinto-oikeustuomari Marjatta Korsbäck Vaasan hallinto-oikeudesta, koulutuspäällikkö Jorma Hirvonen oikeusministeriöstä, asianajaja Elli Björkberg Nuoret Lakimiehet ry:stä 1.10.2010 saakka ja hänen sijaisenaan oikeustieteen kandidaatti Salla Korhonen 1.10.2010 lukien sekä ylitarkastaja Jarkko Mannerhovi oikeusministeriöstä, joka toimi myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä kokoontui 11 kertaa ja kuuli asiantuntijoina hallitusneuvos Heikki Liljeroosia oikeusministeriöstä sekä järjestelmäasiantuntija Maija Viitasaloa valtiokonttorista. Lisäksi työn aikana kuultiin kirjallisesti kaikkia hovi- ja hallinto-oikeuksia. Suomen asianajajaliitto antoi lausuntonsa välimietinnöstä.

Saatuaan työnsä päätökseen, työryhmä luovuttaa mietintönsä kunnioittaen oikeusministeriölle.

Helsingissä marraskuun 3. päivänä 2010

Erkki Hämäläinen

Jorma Hirvonen

Leena Kartimo

Salla Korhonen

Marjatta Korsbäck

Pasi Oikkonen

Jarkko Mannerhovi

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	11
YLEISPERUSTELUT	12
1 Nykytila.....	12
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	12
Tuomioistuinharjoittelusta yleisesti.....	12
Notaarin tehtävät	12
Notaarien ratkaisemat asiat kärjäoikeuksissa	13
Notaarin koulutus	14
Varatuomarin arvonimi.....	14
Asian käsittely hovioikeudessa.....	14
Asian käsittely hallinto-oikeudessa.....	16
1.2 Nykytilan arviointi.....	16
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	18
2.1 Tavoitteet	18
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	19
Harjoittelu kärjäoikeudessa	19
Harjoittelu hovi- ja hallinto-oikeudessa	20
3 Esityksen vaikutukset	21
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	21
3.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	21
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	21
4 asian valmistelu.....	22
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	22
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	23
1 Lakiehdotusten perustelut	23
1.1 Kärjäoikeuslaki.....	23
1.2. Hovioikeuslaki.....	28
1.3 Hallinto-oikeuslaki.....	29
1.4 Avioliittolaki.....	30
1.5 Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa.....	30
2 Voimaantulo.....	31
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	31
LAKIEHDOTUKSET.....	32
kärjäoikeuslain muuttamisesta.....	35
hovioikeuslain muuttamisesta.....	35
hallinto-oikeuslain muuttamisesta.....	36
avioliittolain muuttamisesta	37
oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta.....	38
LIITE 1	
RINNAKKAISTEKSTIT.....	39
kärjäoikeuslain muuttamisesta.....	39
hovioikeuslain muuttamisesta.....	44
hallinto-oikeuslain muuttamisesta.....	45
avioliittolain muuttamisesta	46

oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta.....	47
ASETUSLUONNOS.....	48
käräjäoikeusasetuksen 17–20 §:n muuttamisesta	48
ASETUSLUONNOS.....	49
tuomioistuinharjoittelusta.....	49
LIITE 2	
ASETUSMUISTIOLUONNOS.....	51
käräjäoikeusasetuksen 17–20 §:n muuttamisesta	51
LIITE 3	
ASETUSMUISTIOLUONNOS.....	52
tuomioistuinharjoittelusta.....	52
LIITE 4	
KÄRÄJÄNOTAARIN HARJOITTELUSUUNNITELMA KÄRÄJÄOIKEUDESSA	
1. TAVOITTEET.....	57
1.1. Jatkokoulutus.....	57
1.2. Työvoimaresurssi.....	57
1.3. Rekrytointi.....	57
2. TERVETULOKESKUSTELUT	57
Laamanni	57
Hallintopäällikkö/hallinnollinen osastosihteeri.....	57
Tutortuomari.....	58
3. PEREHDYTTÄMINEN.....	58
3.1. Omatoimisesti.....	58
3.2. Vanhempi käräjänotaari	58
3.3. Tutortuomari.....	58
3.4. Perehdytys eri asiaryhmiin.....	58
4. HARJOITTELUKAUDEN SISÄLTÖ.....	59
4.1 Harjoittelun jaksotus ja luonne.....	59
4.2. Jakso 1	59
4.2.1 Kuukaudet 1-2, ratkaisuvälillä kansliassa	59
4.2.2. Kuukaudet 3-6, ratkaisuvälillä kansliassa ja istunnossa	60
4.3. Jakso 2	61
4.3.1 Kuukaudet 7-12, ratkaisuvälillä kansliassa ja istunnossa	61
5. ASIAMÄÄRÄT.....	61
6. KOULUTUS	61
7. SEURANTA.....	61
8. PÄÄTÖSKESKUSTELUT.....	62
LIITE 5	
KÄRÄJÄNOTAARIN HARJOITTELUSUUNNITELMA HOVIOIKEUDESSA	
1 ORIENTOINTI.....	63
2 LAINKÄYTTÖ.....	64
3 OHJAUS JA KOULUTUS	65
LIITE 6	
KÄRÄJÄNOTAARIN HARJOITTELUSUUNNITELMA	
HALLINTO-OIKEUDESSA.....	67
1 ORIENTOINTI.....	67
2 LAINKÄYTTÖ.....	68
3 OHJAUS JA KOULUTUS	69
LIITE 7 Lagförslag.....	70

Hallituksen esitys Eduskunnalle käräjäoikeuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta tuomioistuinharjoittelijoiden toimivaltaan liittyvien säästöjen tarkistamiseksi ja tuomioistuinharjoittelun laajentamiseksi hovi- ja hallinto-oikeuksiin

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutoksia käräjäoikeuslakiin, hovioikeuslakiin, hallinto-oikeuslakiin ja lakiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa siltä osin kuin niissä säädetään tuomioistuinharjoittelijoiden toimivallasta. Lisäksi esitetään notaarin virkanimikkeen muutoksesta johtuvaa tarkennusta avioliittolakiin.

Esityksessä ehdotetaan tuomioistuinharjoittelijoiden toimivaltuuksien aikaistamista, osittaista laajentamista ja toimivaltaa koskevien säännösten selkiyttämistä. Tuomioistuinharjoittelua suorittavan henkilön virkanimike olisi käräjänotaari. Lisäksi esitetään käräjänotaarin nimittämisen siirtämistä hovioikeudelta käräjäoikeuden laamannille.

Esityksessä ehdotetaan myös tuomioistuinharjoittelun laajentamista osin hovi- ja hallinto-oikeuksiin. Esitys sisältää tuomioistuinharjoittelijoiden toimivaltaa koskevat säännökset hovi- ja hallinto-oikeuksissa.

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tuomioistuinharjoittelusta yleisesti

Tuomioistuinharjoittelulla eli auskultoinnilla tarkoitetaan oikeustieteen maisterin tutkinnon (ennen 1 päivänä elokuuta 2005 oikeustieteen kandidaatti) jälkeen käräjäoikeudessa suoritettavaa yhden vuoden kestävästä harjoittelusta. Harjoittelun aikana harjoittelija toimii käräjäoikeudessa notaarin tehtävissä. Nykymuodossaan se on kaikille lakimiehille suunnattua yleissivistävää perehdyttämistä käräjäoikeuden toimintaan. Harjoittelun aikana notaari ratkaisee omalla vastuullaan eräitä lainkäyttöasioita.

Tuomioistuinharjoittelusta säädetään käräjäoikeuslaissa (581/1993) ja käräjäoikeusasetuksessa (582/1993). Säännökset ovat tulleet voimaan alioikeusuudistuksen yhteydessä 1 päivänä joulukuuta 1993. Säännöksillä tuomioistuinharjoittelun sisältöä uudistettiin ja yhtenäistettiin merkittävästi. Lakivaliokunta totesi tuolloin hallituksen esityksen (HE 252/1992 vp) johdosta antamassaan mietinnössään (LaVM 9/1993 vp), että tuomioistuinharjoittelun järjestämisessä on keskeistä löytää oikea tasapaino nuorten lakimiesten koulutuksellisten tarpeiden ja alioikeuksien työn tehokkaan järjestelyn välillä.

Tuomioistuinharjoittelulla on pitkät perinteet suomalaisessa tuomioistuin kulttuurissa. Alun perin sen avulla pyrittiin kouluttamaan maaseudulle kihlakunnantuomareille päteviä sijaisia. Nykyisin tuomioistuinharjoittelu on saanut lisääntyvässä määrin koulutuksellisen luonteen, vaikka harjoittelijoiden työpanoksella on edelleen tärkeä merkitys käräjäoikeuksille.

Harjoittelu on täydentänyt teoreettisia yliopisto-opintoja. Opitun tiedon käytännön soveltaminen on ollut keskeisellä sijalla. Tuomioistuinharjoittelua on pidetty hyvänä pohjakoulutuksena paitsi tuomarin tehtäviin myös muihin lakimiesammatteihin. Vaikka tuomioistuinharjoittelu ei kuulu tuomarinviran muodollisiin kelpoisuusvaatimuksiin, sitä on käytännössä usein edellytetty.

Nykyisten säännösten mukaan oikeustieteen kandidaatille voidaan järjestää mahdollisuus tuomioistuinharjoitteluun käräjäoikeudessa siten, että hän toimii notaarina määrääjän. Määräyksen notaariksi an-

taa laamannin esityksestä hovioikeus. Ennen harjoittelun alkamista lakimiehen on vannottava tuomarinvala tai annettava tuomarinvakuutus. Lisäksi hänen on ilmoitettava auskultantiksi hovioikeuteen ja tämän jälkeen harjoittelijaksi käräjäoikeuteen. Käräjäoikeuden laamannin tulee huolehtia siitä, että notaari saa monipuolisen ja kehittävästä koulutuksen. Joissakin käräjäoikeuksissa on käytössä auskultointisuunnitelma.

Tuomioistuinharjoittelun on katsottu antavan hyviä valmiuksia itsenäiseen päätöksentekoon. Vaikka huomattava osa harjoittelijoista ei ole jäänyt tuomioistuinlaitoksen palvelukseen, käräjäoikeuden toiminnan tuntemus ja prosessinjohtotaito ovat olleet eduksi monissa lakimiesammateissa. Tuomioistuinharjoittelu on edistänyt oikeuslaitoksen tuntemusta lakimiesten keskuudessa ja vaikuttanut myönteisesti lakimiesetiikan kehittymiseen sekä helpottanut tuomioistuinten työtä.

Notaarin tehtävät

Käräjäoikeuslain 16 §:n mukaan notaarin tehtävät tulee järjestää siten, että hän perehtyy käräjäoikeuden toimintaan ja saa kokemusta tuomarin tehtävistä. Työtehtävät tulee järjestää koulutukselliselta kannalta tarkoituksenmukaisesti ja mielekkäästi.

Käräjäoikeuslain 17 §:ssä säädetään niistä tehtävistä, joita laamanni voi määrätä notaarin suorittamaan. Käräjäoikeusasetuksen 18 §:n 1 momentin mukaan notaarin tulee perehtyä tuomioistuimen kansliassa suoritettaviin tehtäviin sekä laamannin antaman määräyksen perusteella käsitellä ja itsenäisesti ratkaista käräjäoikeuslain 17 §:ssä tarkoitettuja asioita. Asetuksen 18 §:n 2 momentin mukaan laamannin tulee huolehtia siitä, että notaaria johdetaan, ohjataan ja valvotaan tehtävien suorittamisessa, sekä siitä, että hän saa monipuolisen ja kehittävästä koulutuksen. Pykälän 3 momentin mukaan hovioikeus voi antaa tarkempia määräyksiä tuomioistuinharjoittelun sisällöstä. Asetuksen 19 §:n mukaan notaari voidaan lisäksi määrätä hoitamaan erilaisia tuomareita avustavia tehtäviä ja kansliassa suoritettavia tehtäviä.

Notaarilla ei ole kahden ensimmäisen kuukauden aikana oikeutta itsenäisesti ratkaista asioita. Tuona aikana notaari voi

toimia asiakaspalvelussa sekä ottaa vastaan asiakirjoja. Lisäksi notaari voi avustaa tuomareita esimerkiksi laatimalla yhteenvedoja ja olemalla istunnossa pöytäkirjanpitäjänä.

Kolmannelta kuukaudesta lähtien laamanni voi määrätä notaarin toimittamaan avioliittoon vihkimisiä sekä käsittelemään ja ratkaisemaan kärjäoikeuden kansliassa kärjäoikeuslain 17 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittuja asioita. Notaari on siten voinut laamannin määräyksestä itsenäisesti ratkaista kirjaamisasioita kuten kiinnitys- ja lainhuutoasioita, hakemusasioita sekä riidattomia velkomisasiota.

Viidennestä kuukaudesta lähtien notaari on kärjäoikeuslain 17 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella laamannin määräyksestä kelpoinen toimimaan puheenjohtajana kärjäoikeuden istunnossa hakemusasioissa, yksinkertaisissa riita-asioissa sekä puheenjohtajana yhden tuomarin istunnossa sekä pykälän 2 momentin 4 kohdan perusteella lautamieskokoontamissa tietyissä rikosasioissa. Notaari voi siten toimia yksittäisissä rikos- tai riita-asioissa oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 2 ja 3 §:ssä tarkoitettuna kärjäoikeuden jäsenenä sekä jäsenenä pääkäsittelyssä oikeudenkäymiskaaren 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettuna tapauksessa. Lisäksi notaari on kelpoinen ratkaisemaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a luvun 1 §:ssä mainittuja rikosasioita kirjallisissa menettelyissä. Kärjäoikeuslain 17 §:n 3 momentin mukaan notaaria ei saa määrätä yksin tai kärjäoikeuden puheenjohtajana käsittelemään asiaa, jota laatunsa tai laajuutensa vuoksi on pidettävä vaikeana ratkaista.

Käytännössä harjoitteluvuosi on pyritty jaksottamaan siten, että notaari osallistuu eri asiaryhmien käsittelyyn vaihteittain. Tavoitteena on, että notaari vuoden aikana tutustuisi monipuolisesti ja käytännönläheisesti tuomioistuinyöskentelyyn, oikeudelliseen ratkaisutoimintaan, tuomarin rooliin ja ajattelutapaan. Ratkaisuvälillä on porrastettu erilaisissa asioissa harjoitteluajan pituuden mukaan. Harjaantuneisuuden lisääntyessä notaari voi ratkaista vaativampia asioita. Periaatteena on ollut, että itsenäinen ratkaisuvälillä annetaan notaareille asioissa, jotka ovat harjoittelun tavoitteiden kannalta keskeisiä (HE 252/1992 vp, s. 13).

Käsitellessään hallituksen esitystä alioikeuksien yhtenäistämistä koskevaksi laisäädännöksi (HE 28/1986 vp) eduskunnan lakivaliokunta on katsonut mietinnössään (LaVM 11/1986 vp), että harjoitteluun tu-

lee sisällyttää myös tuomitsemistoimintaa. Tämä edellyttää itsenäisen päätösvallan uskomista notaareille eräissä vähäisemmissä asioissa ja notaarien toimimista kärjäoikeuden puheenjohtajana (HE 252/1992 vp s. 13). Lisäksi lakivaliokunta on mietinnössään (LaVM 11/2008 vp) kärjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistamisen yhteydessä todennut, että tuomioistuinharjoittelu on välttämätön edellytys tuomarinuralle.

Notaarit seuraavat koko harjoitteluajan eri tuomareiden rikos- ja riita-asioiden istuntoja työtilanteensa mukaan. Seuraaminen saattaa edellyttää myös istuntoihin valmistautumista ja niissä suoritettavien tehtävien hoitamista puheenjohtajan antamien oh-

jeiden mukaan. Notaarien käsittelemät asianmäärät ja asiaryhmät vaihtelevat kärjäoikeuksittain ja kulloisenkin työtilanteen mukaan.

Notaarien ratkaisemat asiat kärjäoikeuksissa

Vuonna 2006 notaarin virkoja oli 202, vuonna 2007 163 ja vuonna 2008 161. Vuonna 2009 notaarin tehtävissä on 151 henkilöä ja tänä vuonna noin 125. Viime vuosina tuottavuusohjelman edellyttämät henkilöstövähennykset ovat kohdistuneet juuri notaareihin.

Kirjaamisasioilla tarkoitetaan erityisten oikeuksien kirjaamisasioita sekä kiinnitys- ja lainhuutoasioita. Niitä ratkaistiin vuonna 2009 yhteensä 296 187 asiaa. Kiinteistöjä koskevista kirjaamisasioista notaarit ratkoivat vuonna 2009 noin kymmenen prosenttia ja kärjäviskaalit noin yhden prosentin.

Vuoden 2010 alusta lukien kirjaamistehtävät siirtyivät Maanmittauslaitokseen. Kirjaamisasioiden siirron tavoitteena oli muun muassa se, että tuomioistuimet voivat keskittyä paremmin niiden varsinaiseen perustoimintaan eli lainkäyttöön. Kärjäoikeuksien voimavaroja muutos ei lisännyt, sillä kirjaamisasioita käsitellyt henkilökunta siirtyi Maanmittauslaitoksen palvelukseen. Kirjaamisasioiden siirto vähensi notaarien lukumäärää ja vaikutti oleellisesti notaarien työtehtävien rakenteeseen.

Yleisissä tuomioistuimiin saapuneet riita-asioiden määrät ovat vuodesta 2006 lukien kasvaneet voimakkaasti. Tämä johtuu pääosin taloudellisen tilanteen heikkeneemisestä ja ns. pikaluotoista. Vuonna 2008 tuli vireille 244 086 riita-asiaa, joista

summaarisia oli noin 95 prosenttia. Kasvua edellisestä vuodesta oli 20 prosenttia.

Vuonna 2009 tuli vireille 321 931 riita-asiaa, joista summaarisia oli 311 675 asiaa eli noin 97 prosenttia. Riita asioita tuli vireille 32 prosenttia edellisvuotta enemmän ja summaaristen asioiden kasvu oli 34 prosenttia, joten kasvu jatkui entistä voimakkaampana. Suppeina haastehakemuksina vireille tulleista riita-asioista notaarit ratkaisivat vuonna 2009 kuusi prosenttia ja laajoista riita-asioista noin kaksi prosenttia.

Taluskriisi lisää ainakin velkomus- ja konkurssi asioiden, mahdollisesti myös notaarien käsittelemien velkajärjestely asioiden määrää kärjäoikeuksissa. Velkajärjestely asioita saapui kärjäoikeuksiin vuonna 2009 yhteensä 3 689 asiaa. Velkajärjestely asioista notaarit ratkaisivat vuonna 2009 noin 24 prosenttia. Muita hakemus asioita ratkaistiin yhteensä 33 786 asiaa, joista notaarit ratkaisivat noin 45 prosenttia.

Rikos asioita ratkaistiin yhteensä 74 756 asiaa. Oikeudenkäynnistä rikos asioissa annetun lain 5 a luvun 1 §:n tarkoitetut asiat on vastaajan suostumuksella voitu lokakuun alusta 2006 lukien ratkaista pääkäsittelyä toimittamatta kirjallisessa menettelyssä. Kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin vuonna 2009 yhteensä 21 319 rikos asiaa. Kirjallisessa menettelyssä ratkaistujen osuus kaikista rikos asioista oli noin 35 prosenttia. Näistä notaarit ratkaisivat noin 37 prosenttia.

Rikos asioiden kirjallisen menettelyn käyttö vaihtelee huomattavasti kärjäoikeuksittain. Kirjallisen menettelyn käytön erot johtuvat osin asiarakenteen eroista. Rikos asioiden kirjallinen käsittely soveltuu tyypillisesti liikenteeseen liittyvien rikos asioiden käsittelyyn, joten liikenne rikosten osuudella rikos asioista on keskeinen vaikutus siihen, miten suuri osa asioista soveltuu kirjalliseen menettelyyn. Esimerkiksi Helsingin ja Espoon kärjäoikeuksissa sekä liikennettä koskevien asioiden osuus että kirjallisen menettelyn osuus kaikista rikos asioista on maan keskiarvoa pienempi.

Yhden tuomarin kokoonpanossa notaari ratkaisi vuonna 2009 yhteensä 6 671 asiaa ja lautamieskokoonpanossa 1 599 asiaa. Notaarin osuus lautamieskokoonpanossa ratkaistuista asioista oli noin 24 prosenttia ja yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistuista asioista noin 20 prosenttia.

Notaarin koulutus

Kärjäoikeuslain 14 §:n mukaan ainoastaan ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneelle voidaan järjestää mahdollisuus tuomioistuinharjoitteluun. Ylempi korkeakoulututkinto on nykyisin oikeustieteen maisterin tutkinto, joka on perinteisesti ollut laajapohjainen yleistutkinto. Se on tarjonnut hyvän kokonaiskuvan koko oikeusjärjestelmästä ja sen osien keskinäisistä suhteista. Oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaa vuosittain keskimäärin 450 henkilöä. Viime vuosina enemmistö oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneista on ollut naisia. Yleisesti lakimieskunnasta naisia on edelleen vain 40 prosenttia. Lakimiehistä ruotsinkielisiä on noin kuusi prosenttia.

Notaarin koulutus on perustunut työssä oppimiseen. Notaareille ei ole järjestetty systemaattista koulutusta notaarin tehtäviin. Sen sijaan he ovat voineet kärjäoikeudesta riippuen osallistua esimerkiksi tuomioistuimien lauluhankkeiden yhteydessä pidettyihin koulutustilaisuuksiin, kärjäoikeuksien sisäisiin koulutuksiin sekä oikeusministeriön ja lakimiesjärjestöjen toteuttamiin lainsäädännön uudistamisen yhteydessä järjestettyihin koulutuksiin.

Varatuomarin arvonimi

Kärjäoikeusasetuksen 20 §:n 1 momentin mukaan hovioikeus voi myöntää hakemuksesta varatuomarin arvonimen harjoittelijalle, joka on toiminut notaarina yhden vuoden ajan ja on sinä aikana hankkinut riittäväksi katsottavan kokemuksen mainitussa asetuksessa säädetyissä tehtävissä. Pykälän 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä laamannin antama todistus siitä, mitä tehtäviä notaari on suorittanut ja että hän on suorittanut loppuun kaikki hänelle uskotut tehtävät. Käytännössä varatuomarin arvonimi on pääsääntöisesti myönnetty.

Asian käsittely hovioikeudessa

Hovioikeuden päätehtävä on toisena oikeusasteena valituksen perusteella tarkistaa kärjäoikeuden ratkaisun oikeellisuus ja korjata ratkaisuun mahdollisesti sisältyvät virheet. Asian ratkaisemisen vaatiman valmistelun laajuus ja muoto riippuu asian laadusta. Valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä, kuten esimerkiksi pääkäsittelyn

järjestämisestä, päättää yksi hovioikeuden tuomari. Tarvittaessa tuomarin apuna valmistelussa on esittelijä. Valmistelussa voidaan valittajaa pyytää täydentämään valitustaan.

Nykyisellään valmistelussa päätetään ensin, otetaanko valitus enempään tutkintaan (seulontamenettely). Jos seulonnan edellytykset eivät täyty, valituksen tutkimista ja valmistelua jatketaan. Seulontajärjestelmä korvataan 1.1.2011 voimaan tulevalla jatkokäsittelylupajärjestelmällä, joka on soveltamisalaltaan rajoitettu. Kysymys jatkokäsittelyluvan myöntämisestä voidaan käsitellä esittelystä taikka kirjallisessa menettelyssä. Yksikin jäsen voi myöntää jatkokäsittelyluvan, mutta vain yksimielinen kolmen jäsenen kokoonpano voi evätä luvan.

Mikäli valituksen käsittelyn jatkaminen ei vaadi jatkokäsittelylupaa tai jos jatkokäsittelylupa myönnetään, valittajien vastapuolilta pyydetään pääsääntöisesti kirjalliset vastaukset ja juttu tällöin viimeistään jaetaan esittelijälle, ellei valmistelusta vastaava tuomari ota juttua itselleen esiteltäväksi ja valmisteltavaksi. Asiaa valmisteltaessa hovioikeus voi pyytää asianosaisilta myös kirjallisia lausumia. Valmistelun aikana voidaan tarpeen vaatiessa pitää valmistelustunto, johon kutsutaan asianosaiset avustajineen kuultaviksi ja jossa suullisesti ja vapaamuotoisesti selvitetään asiaan liittyviä kysymyksiä yleensä pääkäsittelyä varten. Edelleen asiaa valmisteltaessa tehdään päätös pääkäsittelyn toimitamisesta sekä mahdolliset käsittelyratkaisut asiantuntijalausunnon hankkimisesta, kirjallisen todisteen esittämisestä, katselmuksen toimittamisesta sekä pääkäsittelyssä kuultavista asianosaisista ja todistajista sekä kuulemisen tavoista. Valmisteluun kuuluvat myös käytännön toimet pääkäsittelyjen järjestämiseksi kuten pääkäsittelyn ajankohdasta sopiminen sekä asianosaisten ja todistajien kutsuminen tähän tilaisuuteen.

Siinä tapauksessa, että asiassa ei ole tarpeen toimittaa pääkäsittelyä, asia ratkaistaan esittelystä. Tällöin esittelijä toimittaa ratkaisuun osallistuville tuomareille perehdyttäväksi käräjäoikeuden ratkaisun, asianosaisten vaatimukset perusteluineen, oman ratkaisuehdotuksensa ja tarvittaessa oikeudellisista kysymyksistä laatimansa muistion. Tämän lisäksi ainakin valmistelusta vastaava jäsen tutustuu jutun asiakirjavihkoon ja tarkistaa, että asiassa esitetyt vaatimukset ja vastaukset on kirjattu oikein konseptiin, tarkastaa ehdotuksen faktatiedot ja varmistaa, että ehdotus on val-

misteltu riittävällä tavalla asian ratkaisemista varten. Tämän jälkeen tuomarit ja esittelijä kokoontuvat esittelyistuntoon, jossa esittelijä selostaa asian suullisesti ja perustelee ratkaisuehdotuksensa. Tuomarit keskustelevat asiasta ja ilmoittavat lopuksi kukin vuorollaan mielipiteensä asian ratkaisuksi. Esittelijä tekee saamiensa ohjeiden mukaan korjaukset konseptiin, minkä jälkeen konsepti ja jutun asiakirjat vielä kiertävät kokoonpanon jäsenillä tarkastettavana. Tuomiosta ja lopullisesta päätöksestä laaditaan taltio, jonka allekirjoittavat ne, jotka ovat osallistuneet asian ratkaisemiseen. Asian esittelijä varmentaa taltion. Hovioikeus antaa ratkaisunsa kansliassa ja kappaleet ratkaisusta lähetetään asianosaisille.

Hovioikeuden pääkäsittely on menettelyltään soveltuvin osin pitkälti samanlainen kuin käräjäoikeudessa niiltä osin kuin asia on riittävästi vielä hovioikeudessa. Pääkäsittelyssä on esitettävä suullisesti kaikki ne seikat, joihin asianosainen haluaa vedota, sillä vain ne otetaan huomioon ratkaisussa. Tämän jälkeen hovioikeus ottaa vastaan asiassa esitettävän todistelun ja käsittely päättyy asianosaisten puolesta esitettäviin loppulausuntoihin. Välittömästi istunnon jälkeen pidetään päätösneuvottelu. Päätösneuvottelujen pohjalta valmistelijana toimiva esittelijä tai jäsen kirjoittaa jutun ratkaisuluonnoksen perusteluineen, joka jutun asiakirjojen kanssa kiertää jäsenillä samalla tavalla kuten edellä esittelyjuttujen osalta on selostettu. Hovioikeuden tuomio on pääsääntöisesti annettava 30 päivän kuluessa pääkäsittelyn päättymispäivästä, ellei sitä julisteta päätösneuvottelun päättyttyä.

Esittelijällä on virkavastuu hänen esittelystään tehdystä ratkaisusta, ellei hän ole jättänyt eriävää mielipidettään. Sen sijaan pääkäsittelyssä esittelijä toimii valmistelijan ominaisuudessa eikä hän voi lausua eriävää mielipidettään kuten esittelystä. Hovioikeuksissa esittelijät ovat viskaaleja tai asessoreita. Hovioikeuslain 6 §:n 1 momentin mukaan kelpoisuusvaatimukseksi viskaalin ja asessorin virkaan on oikeustieteen kandidaatin tutkinto sekä kokemusta tuomarin tehtävistä. Riittäväksi kokemukseksi tuomarin tehtävistä on vakiintuneesti katsottu varatuomarin arvonimeen oikeuttavalla tavalla loppuun saakka suoritettu tuomioistuinharjoittelu. Lisäksi esittelijältä edellytetään pykälän 2 momentissa muun muassa hovioikeuden tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa, yksikielisessä hovioikeudessa toisen kielen

tydyttävää ymmärtämisen taitoa ja tyydyttävää suullista taitoa sekä kaksikielisessä hovioikeudessa toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Vuonna 2009 hovioikeudet ratkaisivat yhteensä lähes 12 000 asiaa. Keskimääräinen käsittelyaika asioissa, joita ei seuloitu, oli esittelyjen osalta 5,8 kuukautta ja pääkäsittelyissä 9,9 kuukautta.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus käsittelee eri viranomaisten hallintopäätöksistä tehtyjä valituksia. Lisäksi se ensi asteena käsittelee julkisoikeudellisiin oikeussuhteisiin liittyviä hallintoriita-asioita ja eräitä lastensuojelun mukaisia asioita.

Yleisimpiä hallinto-oikeuden asiaryhmiä ovat sosiaali- ja terveydenhuolto (esimerkiksi lastensuojelu, toimeentulotuki, vammaispalvelu, mielenterveysasiat), maankäyttö ja rakentaminen, verotus, kunnallisasiat, ulkomaalaisasiat ja ympäristönsuojelu. Joissakin asiaryhmissä asiasta ei voi valittaa hallinto-oikeudelle ennen kuin valitus on käsitelty hallinnon sisäisessä oikaisuvaatimusmenettelyssä. Esimerkiksi veroasioissa haetaan ensin oikaisua verotuksen oikaisulautakunnalta, jonka jälkeen voidaan tarvittaessa hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Hallinto-oikeuksissa asiat ratkaistaan pääosin kirjallisesti, mutta myös suullisia käsittelyjä ja katselmuksia järjestetään. Suulliset käsittelyt ovat yleisimpiä lastensuojelu- ja ulkomaalaisasioissa, katselmuksot vesi- ja ympäristöasioissa sekä maankäyttö- ja rakentamisasiossa.

Hallintolainkäytössä vallitsevan virallis-periaatteen mukaisesti hallinto-oikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi, ja tarvittaessa osoitettava asianosaiselle tai päätöksen tehneelle hallintoviranomaiselle, mitä lisäselvitystä asiassa tulee esittää. Hallinto-oikeuden on hankittava viran puolesta selvitystä siinä laajuudessa kuin käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat. Suullinen käsittely on osa asian selvittämistä ja valmistelua, jota voidaan jatkaa vielä suullisen käsittelyn jälkeenkin.

Hallinto-oikeuksissa asioiden esittelijöinä toimivat hallinto-oikeussihteerit ja notaarit sekä enenevässä määrin myös hallinto-oikeustuomarit. Kelpoisuusvaatimuksena hallinto-oikeussihteerin virkaan on oikeustieteen kandidaatin tutkinto, notaarin virkaan soveltuva korkeakoulututkinto. Kun asia on tullut vireille hallinto-

oikeudessa, esittelijä valmistelee asian. Jos valituskirjelmä tai hakemus on puutteellinen, valittajalle tai hakijalle varataan tilaisuus sen täydentämiseen. Esittelijä hankkii tarvittavat viranomaisten kirjalliset lausunnot tai selvitykset ja huolehtii, että vastineet ja tarvittavat vastaselitykset hankitaan. Asiaa varten voidaan tilata myös muita asian selvittämiseksi tarpeellisia viranomaisen asiakirjoja, esimerkiksi verovalitusta varten asianomaisen henkilön tai yhtiön edellisten vuosien veroilmoituksia.

Asian esittelijä laatii ratkaistavana olevasta asiasta ratkaisuehdotuksen ja tarvittaessa esittelymuistion selvittelyä vaativista oikeuskysymyksistä. Ratkaisuehdotus on luonnos hallinto-oikeuden päätökseksi kaikkine siihen kuuluvine osineen. Asiakirjat ja ratkaisuehdotus kiertävät tuomarin tutkittavana, minkä jälkeen asia käsitellään istunnossa. Esittelijä esittelee asian suullisesti ja asia ratkaistaan käydyn keskustelun jälkeen. Laajemmat asiat vaativat useampia istuntoja ja asian lisäselvittelyä jatkoistuntoa varten. Istunnossa tehty ratkaisu kirjoitetaan päätökseksi, joka annetaan asian osapuolille tiedoksi allekirjoitusten jälkeen.

Hallinto-oikeus on yleensä päätösvaltainen kolmejäsenisenä. Yhden tai kahden tuomarin kokoonpanossa voidaan ratkaista tietyt laissa erikseen luetellut asiat. Kaikissa tapauksissa asiat ratkaistaan esittelystä.

Vuonna 2009 hallinto-oikeuksissa ratkaistiin lähes 22 000 asiaa. Keskimääräinen käsittelyaika oli 7,8 kuukautta.

1.2 Nykytilan arviointi

Tuomioistuinharjoittelijat ovat muodostaneet tärkeän käräjäoikeuksia ja tuomareita avustavan henkilöstövoimavaran. Tällä hetkellä harjoittelijoiden työtehtävät käräjäoikeuksissa muodostuvat pääasiassa summaaristen asioiden ja hakemusasioden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta käräjäoikeuden kansliassa tai istunnossa sekä tuomareiden avustamisesta ennen istuntoa. Lisäksi harjoittelijat ovat toimineet rikosasioissa käräjäoikeuksien puheenjohtajina istunnossa yhden tuomarin kokoonpanossa ja muutamassa lautamieskokoonpanossa sekä ratkaisseet rikosasioita käräjäoikeuden kansliassa kirjallisessa menettelyssä. Alioikeusuudistuksen myötä erityisesti vaikeita juttuja on kuitenkin siirretty notaareilta pois ja alkuperäinen teh-

tävä toimia tuomarin sijaisena on menettänyt merkitystään.

Yhteistä notaarien toimenkuvalla on auskultointipaikasta ja notaarin tehtävien järjestämisestä riippumatta ollut oikeudellisten ongelmien hahmottamisen ja oikeudellisten ratkaisujen tekemiseen oppiminen ja totuttautuminen. Yleisesti voidaan todeta, että auskultoimaan tulevilla on vähän kokemusta oikeudellisesta ratkaisutoiminnasta, tuomioistuimen käytännöistä ja tuomioistuimen toimintaperiaatteista. Auskultointiaika lisää notaareiden tietomäärää ja oikeudellista osaamista merkittävästi. Opiskeluaikana yhteydet tuomioistuinlaitokseen jäävät vähäisiksi ja oikeudenkäyntien seuraamista kuuluu pakollisiin opintovaatimuksiin vähän. Tuomioistuinharjoittelun kautta saatava, sinänsä merkittävä oppi ja kokemus tuomioistuinlaitoksesta rajoittuvat nykyisellään vain kärjäoikeuksien toimintaan.

Käytännössä yliopisto-opetus ei varsinaisesti harjaannuta notaareja sellaisen oikeudellisen aineiston hallintaan, jota asian käsittely oikeudenkäynnissä ja lainkäyttötehtävissä edellyttää. Perustutkintoon johtava koulutus ei välttämättä anna riittäviä käytännön valmiuksia lainsoveltamistehtäviin ja valmiuksia prosessinjohtamiseen, oikeudelliseen argumentaatioon ja oikeudellisen problematiikan hahmottamiseen oikealla tavalla. Auskultoinnilla tätä puutetta on pyritty poistamaan.

Kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle vuoden 2010 alusta vähensi tuomioistuinharjoittelijoiden nykyisiä työtehtäviä kärjäoikeuksissa. Oikeusministeriön arvion mukaan noin 23 notaarin henkilötyövuotta sitoutui näihin pois siirtyneisiin kiinteistöasioihin. Vastaava määrä notaarityövuosia siirtyi tuoloin kärjäoikeuksilta maanmittauslaitokseen.

Työtehtävien muuttumisen myötä notaarien toimivaltuuksia on syytä kehittää. Kärjäoikeuksien toiminnan aikana on huomattu, että nykyiset toimivaltaa säätelevät aikarajat ovat liian ahtaita ja toimivaltaa antavat ajat liian pitkiä. Nykyisin kärjäoikeuslain mukaan notaari ei voi ensimmäisen kahden kuukauden aikana ratkaista omalla vastuullaan mitään asioita. Hän voi ainoastaan pitää pöytäkirjaa kärjäoikeuden istunnossa ja allekirjoittaa sellaisia asiakirjoja, joiden antamiseen ei liity ratkaisutoimintaa. Notaari voi saada asioiden ratkaisuoikeuden vasta oltuaan virassaan kaksi kuukautta. Tällöin laamanni voi määrätä notaarin toimittamaan avioliittoon vihkimisiä sekä ratkaisemaan kansliassa

hakemusasioita ja riidattomia asioita, jotka koskevat tietyn määräästä saamista, hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista taikka häätöä.

Virassa neljä kuukautta ollut notaari voi laamannin määräyksestä toimia kärjäoikeuden puheenjohtajana yhden tuomarin istunnossa hakemusasiassa sekä sellaisessa rikosasiassa, jossa rikoksesta tuomittava ankarin rangaistus on 1 vuosi 6 kuukautta vankeutta, mutta josta tuomitaan vain sakkorangaistus sekä sakon muuntorangaistusasiassa. Notaari voi toimia puheenjohtajana myös kirjallisessa menettelyssä, jossa rangaistukseksi voidaan tuomita vain sakkoa. Lisäksi notaari voi toimia puheenjohtajana saamista koskevassa yksinkertaisessa asiassa valmistelussa ja valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä.

Oikeustieteellisen tutkinnon suorittanut henkilö kykenee jo auskultoinnissa alussa riskittä helpoimpien asioiden ratkaisemiseen. Nykyisistä aikarajoista on seurannut ”tyhjäkäyntiä” tuomioistuinharjoittelun alussa. Epäkohdaksi on havaittu se, että laamanni voi määrätä toimistosihteerin virkaa hoitavan oikeustieteen ylioppilaan ratkaisemaan tiettyjä asioita, mutta kyseinen henkilöä ei voikaan enää tutkinnon suorittuaan ja auskultoinnissa aloittaessaan ratkaista samoja asioita. Kiinteistöasioiden käsittelyn siirryttyä maanmittauslaitokseen, on tämä ”tyhjäkäynti” notaari-kauden alussa lisääntynyt.

Toisaalta kärjäoikeuksien yksikkökojen suurentaminen antaa todennäköisesti paremmat mahdollisuudet kehittää myös harjoittelijoiden tehtäviä.

Kärjäoikeuslain esitöiden (HE 252/1992) mukaan määräyksen antaminen notaarille on harkinnanvaraista ja pykälässä mainitut ajat vähimmäisaikoja. Käytännössä notaareille on poikkeuksetta annettu laamannin toimesta määräys toimia edellä mainituissa asioissa kahden ja neljän kuukauden kuluttua tuomioistuinharjoittelun alkamisesta.

Nykyisten notaarin toimivaltaa koskevien säännösten mukaan laamanni saa määrätä notaarin toimimaan kärjäoikeuden puheenjohtajana yksittäisessä saamista koskevassa riita-asiasa, jota ei ole laatusa tai laajuutensa vuoksi pidettävä vaikeana ratkaista. Tästä säännöksestä on ollut se seuraus, että joissain tapauksissa kärjäoikeuden laamanni ja hovioikeus ovat arvioineet jutun laadun tai laajuuden eri tavoin, jolloin hovioikeus on viran puolesta palauttanut jutun kärjäoikeuteen katsoen, ettei kärjäoikeuden kokoonpano ol-

lut tuomionvoipa. Tästä on aiheutunut asianosaisille asian käsittelyn viivästystä ja tarpeettomia kuluja. Tavoitteena pitäisi olla, että tuomioistuimen kokoonpanoa koskevat säännöt eivät olisi tällä tavoin harkinnanvaraisia.

Tuomioistuinharjoittelua on tarkoitus laajentaa myös hovi- ja hallinto-oikeuksiin. Näissä tuomioistuimissa ja myös esim. maistraateissa ja kirkon palveluksessa on notaarin virkanimikkeellä olevia viranhaltijoita, jotka välttämättä eivät ole juristeja. Tämä on omiaan aiheuttamaan sekaannusta virkanimikkeissä.

Määräyksen notaariksi kärjäoikeuteen antaa nykyisin hovioikeus laamannin esityksestä. Käytännössä hovioikeudet ovat aina määränneet tehtävään laamannin esittämän henkilön. Tämän vuoksi nimittämismenettely on koettu tarpeettoman byrokraattiseksi. Samaan aikaan on korostettu tuomioistuinten itsenäisyyttä ja tulosvastuuta. Käytäntö on ristiriitainen tuomareiden nimittämisestä annetun lain kanssa, sillä tuon lain nojalla laamannilla on oikeus määrätä määräaikainen kärjätuomari enintään vuodeksi. Tämä oikeus on tullut laamannille kärjäoikeuslain säätämisen jälkeen. Tuossa yhteydessä ei tarkistettu muutoin laamannin nimitysvaltaa.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Tämän esityksen tavoitteena on korjata edellä kuvattujen muutosten ja kokemusten aiheuttamia epäkohtia. Tuomioistuinharjoittelijoiden toimivaltuuksien aikais-taminen, selventäminen ja osittain laajen-taminen on nähty nyt perustelluksi. Tuomioistuinharjoittelua suorittavan lakimie-hen virkanimikkeeksi ehdotetaan kärjänotaaria. Lisäksi esitetään kärjäoikeuslakiin eräitä yksityiskohtia koskevia selvennyksiä mm. kärjänotaarin ja määräaikaisen kärjäviskaalin nimittämisestä.

Tavoitteena on aikaistaa toimivaltaa siten, että kärjänotaarilla olisi toimivalta ratkaista yksinkertaisimpia asioita heti harjoittelun alettua ja vaikeampiakin asioita jo kahden kuukauden kuluttua harjoittelun alkamisesta. Laamannin määräys poistettaisiin eräiden asiaryhmien osalta kokonaisuudessaan ja kärjänotaari saisi ratkaisuoikeuden suoraan lain nojalla. Sen sijaan laamannille säilytettäisiin oikeus määrätä kärjänotaari toimimaan kärjä-

oikeuden puheenjohtajana tai jäsenenä yksittäisessä vaikeammassa asiassa.

Riita- ja hakemusasioiden osalta tarkoituksena ei ole laajentaa nykyistä käytäntöä.

Laajennus notaarin toimivaltaan olisi rikosasioiden yhden tuomarin kokoonpanossa käsiteltävien asioiden osalta rangaistusmaksimin nostaminen 1 vuosi 6 kuukaudesta kahteen vuoteen. Näissä asioissa kärjänotaari voisi tuomita rangaistukseksi edelleen ainoastaan sakkoa. Nyt ehdotettu muutos yhdenmukaistaisi toimivallan rikosasioissa samanlaiseksi riippumatta siitä, ratkaistaanko asia istunnossa vai kirjallisessa menettelyssä.

Tarkoituksena ei ole tässä yhteydessä laajentaa kärjänotaarien toimivaltaa siten, että he voisivat ratkaista kärjäoikeudessa rikesakkoasioita niissä tapauksissa, kun asia on saatettu kärjäoikeuden käsiteltäväksi rikesakkomenettelystä annetun lain 12 §:n mukaisesti. Kärjänotaarin toimivalta tulee laajenemaan edellä kuvatulla tavalla siinä vaiheessa, kun eduskunnan jo hyväksymät lait (laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010 sekä laki kärjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta 777/2010) tulevat voimaan. Lakien voimaantulon myötä notaari voi lisäksi yhden tuomarin kokoonpanossa tuomita rikesakon. Nämä lainmuutokset tulevat voimaan erikseen säädettävällä lailla, todennäköisesti vasta vuonna 2013 tai 2014. Nyt ehdotetut muutokset kärjänotaarien toimivaltaan tulee ottaa huomioon siinä yhteydessä, kun lakia 777/2010 koskevaa voimaantulosäännöstä laaditaan.

Kaksi kuukautta virassa ollut kärjänotaari tarvitsisi edelleen laamannin määräyksen olla yksittäisessä asiassa jäsenenä kärjäoikeuden eri kokoonpanoissa ja toimia puheenjohtajana rikosasiassa lautamieskokoonpanossa. Nykyisiä sääntöjä ei ole tarkoitus muuttaa muutoin kuin kärjänotaarin yksin ratkaistavien riita-asioiden osalta. Näiden suhteen on tavoitteena säätää toimivalta niin, että kärjänotaari on toimivaltainen, jos laamanni on harkinnut asian olevan sellaisen, että kärjänotaari kykenee sen ratkaisemaan. Ylempi tuomioistuin ei voisi enää tällä perusteella katsoa, ettei kärjäoikeus ollut tuomionvoipa.

Edelleen on tavoitteena yhdenmukaistaa laamannin oikeutta määrätä määräaikaisesta viranhoitajasta. Tuomareiden nimittämisestä annetun lain mukaan laamannilla on nykyisin oikeus määrätä määräaikainen kärjätuomari kärjäoikeuteen vuotta lyhyemmäksi ajaksi. Tätä oikeutta on tar-

koitus laajentaa niin, että laamannilla olisi oikeus määrätä määräaikainen käräjänotaari ja kärjäviskaali.

Tavoitteena on monipuolistaa ja laajentaa tuomioistuinharjoittelua siten, että osa harjoittelusta voidaan suorittaa hovi- ja hallinto-oikeuksissa. Esitys sisältää tuomioistuinharjoittelijoiden toimivaltaa koskevat säännökset hovi- ja hallinto-oikeuksissa.

Yhtenä tuomioistuinharjoittelun kehittämisen tavoitteena on ollut harjoittelun koulutuksellisuuden lisääminen. Nyt ehdotettujen lainmuutosten lisäksi ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus tuomioistuinharjoittelusta. Asetuksessa määriteltäisiin pääpiirteet käräjänotaarille annettavasta koulutuksesta. Tuomioistuinharjoittelu tulee perustumaan harjoittelun etenemistä kuvaavaan yhtenäisiin aihekokonaisuuksia sisältävään harjoittelusuunnitelmaan. Harjoittelu tulee olemaan ohjattua ja harjoittelija saa palautetta harjoittelustaan. Jokaiselle käräjänotaarille määrättävän ohjaajan (tutortuomarin) antaman opastuksen lisäksi käräjänotaareilla olisi mahdollisuus osallistua harjoittelupaikassa järjestettävään sisäiseen koulutukseen. Kukin tuomioistuin järjestäisi käräjänotaareille tarkoitettua koulutusta heidän toimivaltaansa kuuluvista asiaryhmistä. Oikeusministeriö järjestäisi yhteistyössä tuomioistuimien kanssa tuomioistuimien sisäisen koulutuksen lisäksi erillisiä käräjänotaaripäiviä joko valtakunnallisesti tai hovioikeuspiireittäin. Näissä käsiteltäisiin harjoittelun sisältöä ja siitä saatuja kokemuksia tutorien ja vertaisoppimisen kautta sekä tuomarin rooliin ja ammattiin kuuluvia aiheita, ajankohtaisia oikeudellisia kysymyksiä ja erityisesti harjoittelussa usein esille tulevia teemoja. Käräjänotaareille järjestettävän koulutuksen lisäksi tutor-tuomareille järjestettäisiin koulutusta ohjaajana toimimisesta, harjoittelusuunnitelman laatimisesta ja muista ohjaajan tehtäviin liittyvistä asioista.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Harjoittelu käräjäoikeudessa

Esityksessä ehdotetaan muutoksia käräjäoikeuslakiin. Notaarin virkanimike muutettaisiin käräjänotaariksi. Käräjänotaarin nimittäminen ehdotetaan siirrettäväksi käräjäoikeuden laamannin tehtäväksi ja käräjänotaarin toimivaltaa ratkaista asioita omalla vastuullaan muutettaisiin osittain. Tarkoituksena on selventää ja laajentaa

käräjänotaarien toimivaltaa ja muuttaa lainsäädäntöä siten, että käräjänotaari saa toimivallan tiettyihin asioihin suoraan lain nojalla heti harjoittelun alussa ja tiettyihin asioihin oltuaan virassa kaksi kuukautta. Käräjänotaarin määrääminen käräjäoikeuden puheenjohtajaksi tai jäseneksi yksittäisiin vaikeampiin asioihin pidettäisiin edelleen laamannin päätösvallassa.

Heti harjoittelun alettua käräjänotaari saisi ilman eri määräystä toimittaa avio- liittoon vihkimisiä ja rekisteröidä parisuh- teen sekä käsitellä ja ratkaista käräjäoi- keuden kansliassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja ns. summaarisia asioita ja hakemusasioita.

Oltuaan virassaan kaksi kuukautta kärä- jänotaari saisi niin ikään ilman eri määrä- ystä toimia käräjäoikeuden puheenjohta- jana:

a) yhden tuomarin istunnossa hake- musasiassa;

b) yhden tuomarin istunnossa rikosasias- sa, jossa mistään syytteessä tarkoitettua yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mai- nittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistus- ta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoi- tetun rikoksen johdosta vangittuna, mat- kustuskielossa tai virantoimituksesta pi- dätettynä; tällöin rangaistukseksi ei kui- tenkaan voida tuomita muuta tai ankaram- paa rangaistusta kuin sakkoa;

c) oikeudenkäynnistä rikosasioissa an- netun lain (689/1997) 5 a luvussa tarkoite- tussa kirjallisessa menettelyssä, jossa täl- löin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistus- ta kuin sakkoa; ja

d) yhden tuomarin istunnossa sakon muutorangaistusta koskevassa asiassa.

Laamannin määräyksestä kaksi kuukaut- ta virassa ollut käräjänotaari voisi olla yk- sittäisessä asiassa;

1) käräjäoikeuden puheenjohtajana riita- asiassa, joka koskee asuinhuoneiston vuokrausta, tai jossa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on enintään 20 000 euroa,

2) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 lu- vun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:ssä tarkoi- tetussa kokoonpanossa;

3) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 lu- vun 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;

4) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 6 lu- vun 1 §:ssä ja oikeudenkäynnistä rikosasi- oissa annetun lain 6 luvun 11 §:ssä tarkoi- tetussa tapauksessa ja

5) toimia puheenjohtajana oikeuden- käymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa

tarkoitetussa kokoonpanossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettu yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä.

Sisällöllisinä muutoksina nykyiseen sääntelyyn olisi se, että osa toimivallasta johtuisi suoraan laista ja laamannin määräys olisi tarpeen vain yksittäisten asioiden kohdalla. Käräjänotaarin toimivaltaa toimia puheenjohtajan rikosasioissa yhden tuomarin kokoonpanossa laajennettaisiin niin, että käsiteltävästä rikoksesta lain mukaan tuleva enimmäisrangaistus nousisi nykyisestä yhdestä vuodesta kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen. Lisäksi käräjänotaarin oikeus toimia yksin puheenjohtajana riitaisessa riita-asiassa säädettäisiin kokonaan uudelleen. Muilta osin ei esitetä muutoksia nykyisiin notaarin toimivaltaa koskeviin säännöksiin.

Harjoittelu hovi- ja hallinto-oikeudessa

Esityksen mukaan harjoittelu olisi monipuolisuuden lisäämiseksi syytä laajentaa hovi- ja hallinto-oikeuteen. Näin vasta- vuoroista tuntemusta yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyn ja hallintolainkäyttömenettelyn välillä voitaisiin lisätä. Monipuolisempi auskultointi avaisi harjoittelijalle jatkossa laajemmat mahdollisuudet hakeutua tuomioistuinlaitoksen eri työtehtäviin ja osaltaan helpottaisi myös harjoittelijan omaa uravalintaa. Myös tuomarin uralla on korostettu monipuolisen työkokemuksen tärkeyttä. Hovi- ja hallinto-oikeuksissa harjoittelijat työskentelisivät lähinnä nykyisiä esittelijäntehtäviä vastaavissa tehtävissä valmistellen asioita mahdollisimman monipuolisesti. Tehtävien vaativuutta voitaisiin vähitellen lisätä portaittain harjoittelun edetessä.

Harjoittelijalla olisi mahdollisuus saada kokemusta kahdesta erilaisesta prosessista eli kokemusta yleisen tuomioistuimen menettelystä käräjäoikeudessa ja hallintolainkäytöstä hallinto-oikeudessa tai vaihtoehtoisesti muutoksenhakuprosessista toisessa oikeusasteessa hovioikeudessa.

Harjoittelija pääsisi hovi- tai hallinto-oikeudessa esittelemään asioita kollegiaalisessa päätöksentekomenettelyssä. Harjoittelijalla olisi pohjana käräjäoikeuden tai hallintoviranomaisen ratkaisu, jota hän

joutuisi analysoimaan suhteessa valitukseen ja vastauksiin. Lisäksi hän joutuisi työstämään ratkaistavista oikeuskysymyksistä muistion, johon hän lisäisi oman pohdintansa jaettavaksi ratkaisuun osallistuville jäsenille. Kollegiaalisessa päätöksenteossa hovioikeudessa ja hallinto-oikeudessa ratkaisuun osallistuvien jäsenten näkökulmat asiaan tulevat esille päätösneuvottelussa, jossa ratkaisukokoonpanon jäsenet keskustelevat ratkaistavina olevista kysymyksistä ja lausuvat kantansa niihin. Näin harjoittelija saisi kokemusta siitä, miten asioita voidaan arvioida useammasta ja mahdollisesti myös eri näkökulmista. Samalla hän saisi välittömän palautteen oman työnsä onnistumisesta.

Hallinto-oikeudet antavat oikeusturvaa yksityisille suhteessa julkista valtaa käyttäviin viranomaisiin (esimerkiksi verotus, sosiaaliturva) tai yksityisten välillä (esimerkiksi ympäristö, rakentaminen). Nämä lähtökohdat yhdistettyinä valitusviranomaisen selvittämisvelvollisuuteen ja muuhun virallisperiaatteesta johtuvaan toimintatapaan antavat harjoittelijalle tilaisuuden tarkastella tuomioistuinmenettelyä osittain eri näkökulmasta kuin yleisissä tuomioistuimissa.

Käräjänotaarin tehtävänä hallinto-oikeudessa olisi alun orientoitumisvaiheen jälkeen valmistella ja esitellä hänelle jaetut asiat, alussa tutorinsa ohjauksessa. Arvioitaessa käräjänotaarille jaettavien asioiden vaativuustasoa on otettava huomioon asioiden aineellisen sisällön ja hallintolainkäytön menettelyjen erilaisuus suhteessa käräjäoikeuteen, mutta myös se, että käräjänotaarilla on jo hallinto-oikeuteen tullessaan kokemusta tuomarintyöstä käräjäoikeudessa, mikä edesauttaa uusiin tehtäviin paneutumista. Harjoittelun koulutuksellisuus edellyttää, että tehtävien haasteellisuus lisääntyy harjoittelun edetessä. Monipuolisen kokemuksen saavuttamiseksi on tarpeellista, että käräjänotaarilla on tilaisuus tutustua hallinto-oikeudessa useampaan asiaryhmään. Siksi voi olla tarpeen, asiaryhmien jakautumisesta eri jaostoille riippuen, että käräjänotaari siirtyy harjoitteluajan kuluessa jaostolta toiselle ja siten myös muihin kokoonpanoihin kuin missä hänen tutorinsa on. Harjoittelijan ohjaaminen laajenee tutorin lisäksi käytännön tilanteissa ainakin esiteltävän jutun tarkastavalle jäsenelle sekä kyseistä asiaryhmää tunteville kokeneille esittelijöille.

Hovioikeuden muutoksenhakuasioissa juridinen ongelmanasettelu on usein käräjäoikeutta korostuneempaa sinne saapuvi-

en juttujen valikoitumisen vuoksi. Harjoittelijalle avattaisiin mahdollisuus laajentaa näkemystään hovioikeudessa esimerkiksi seuraamalla ja avustamalla vaativien ja laajojen asioiden käsittelyä esittelyyn tai pääkäsittelyyn valmistautumisesta tuomion antamiseen saakka. Lisäksi harjoittelijalle jaettaisiin valikoituja monipuolisia juttuja, jotka harjoittelija esittelisi tai joissa hän toimisi valmistelijana pääkäsittelyssä. Kansalaisten oikeusturvanäkökohdat sekä hovioikeuden asema toisena oikeusasteena huomioon ottaen harjoittelijan itsenäinen toimivalta rajattaisiin kuitenkin yksittäisiin juttuihin, joiden valinnasta vastaisi viime kädessä osaston hovioikeudenlaamanni.

Hovioikeusharjoittelun aikana harjoittelijalla olisi työnkulkuun ja työmenetelmiin perehtymisen ohella mahdollisuus syventää taitojaan erityisesti oikeudellisen tiedon hankinnan ja käsittelyn, oikeudellisen arvioinnin ja ratkaisun perustelemisen osalta. Myös mahdollisuudet perehtyä EU-oikeutta ja ihmisoikeussopimuksia koskeviin oikeuskysymyksiin saattaisivat olla käräjäoikeutta lukuisampia. Juttujen keskimääräisiin käsittelyaikoihin nähden lyhyt harjoittelu-aika korostaisi harjoittelu-suunnitelman merkitystä, koska harjoittelijan mahdollisuudet olla mukana saman jutun käsittelyssä läpi koko hovioikeusvaiheen olisi varsin rajallinen. Harjoittelijalle tulisi lisäksi järjestää mahdollisuus osallistua oikeusministeriön järjestämään lainkäyttöhenkilökunnalle suunnattuun alueelliseen koulutukseen sekä eri hovioikeuspiirien laatutyöhön ja sitä tukevaan täydennyskoulutukseen. Avautuvien harjoittelupaikkojen puitteissa tuomioistuinharjoittelijalla olisi valintansa mukaan mahdollisuus saada aikaisempaa kokonaisvaltaisempi ja kattavampi käsitys yleisten tuomioistuinten tarjoamasta oikeussuojasta ja menettelytavoista.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Notaareille nykyisin maksettavan istuntopöytämaksamisen edellytykset aikaistuvat, jolloin mainittua lisää maksettaisiin yhteensä noin 40 000 euroa nykyistä enemmän. Käräjänotaareille ja tutortuomareille ehdotettu koulutus aiheuttaisi vuosittain jonkin verran lisäkustannuksia.

Tämän työryhmän esitys harjoittelun laajentamisesta perustuu toimeksiannon mukaisesti olemassa oleviin resursseihin.

Harjoittelun laajentaminen kattavasti hovi- ja hallinto-oikeuksiin edellyttäisi lisäämäärärahoja harjoittelupaikkojen luomiseksi näihin tuomioistuimiin.

3.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esitetyillä muutoksilla aikaistettaisiin ja selkeytettäisiin käräjänotaareiden toimivaltaa koskevia säännöksiä. Tästä seuraa käräjänotaareiden työpanoksen joustava ja tehokas käyttö käräjäoikeuksissa ja mahdollisuus organisoida käräjäoikeuden sisältä toimintaa tehokkaammaksi ja jakaa juttuja niiden laadun ja laajuuden perusteella tarkoituksenmukaisesti. Muutoksilla ei sellaisenaan ole henkilöstövaikutuksia käräjäoikeuksissa.

Oikeusministeriö sopisi hallinto- ja hovioikeuksien kanssa niistä määräaikaisista virkasuhteista, joissa harjoittelu voitaisiin suorittaa. Osa hallinto-oikeuksista on alustavasti ilmoittanut valmiutensa käyttää vapautuvia notaarien ja hallinto-oikeussihteerien virkoja harjoittelupaikkojen luomiseksi. Harjoittelijan työpanosta ei voitaisi tuottavuudeltaan rinnastaa esittelijöiden työpanokseen ja harjoittelujärjestelmän laajentaminen kuluttaisi hovi- ja hallinto-oikeuksissa huomattavasti myös vakituisen henkilöstön työpanosta, erityisesti tutortuomareiden sekä muiden harjoittelijaa opastavien ja kouluttajina toimivien tuomareiden ratkaisukapasiteettia. Hovi- ja hallinto-oikeuksien osalta uudistusta ei olisi mahdollista toteuttaa kustannusneutraalisti. Työterveyslaitoksen tekemän tutkimuksen (Korkeimman oikeuden selvityksiä 1/2010) mukaan tilanne hovioikeuksissa on jo ennestään yleisistä tuomioistuimista kuormittavin ja muun muassa esittelijöillä on esiintynyt erityisen paljon stressioireita, uupumusasteista väsymystä ja kyynistymistä. Harjoittelun laajentaminen ei saisi heikentää tuomioistuinten toimintakykyä, tuloksellisuutta eikä pidentää käsittelyaikoja taikka muutoin vaarantaa kansalaisten oikeusturvaa. Harjoittelun laajentamiseen olisi osoitettava riittävät henkilöstöresurssit.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Tuomioistuinharjoittelun ulottaminen käräjäoikeutta laajemmalle avaa lakimieskunnalle mahdollisuuden hankkia monipuolisempi kuva tuomioistuinlaitoksesta. Tämä hyödyttää tuomioistuimia tulevai-

suuden rekrytoinneissa ja luo edellytykset joustavammalle liikkuvuudelle tuomioistuinten välillä. Tuomioistuinten menettelytapojen ja työskentelyperiaatteiden tunteminen on tärkeää myös tuomioistuintoimintaa sivuavissa lakimiesammateissa. Hallintolainkäytön parempi tuntemus erityisesti asianajajakunnan piirissä sekä kuntien ja valtionhallinnon lakimiesviroissa edistää sujuvaa prosessin kulkua hallinto-oikeuksissa.

Toimivaltasäännösten laajennukset saattavat jossain määrin lisätä käräjänotaareiden ratkaisemien riita-asioiden määrää. Nykyisten säännösten mukaisesti tuomareiden ratkaistavaksi kuuluu joukko sellaisia asioita, jotka laatunsa ja laajuutensa puolesta sopisivat hyvin käräjänotaarin ratkaistavaksi. Ainakin osa tällaisista asioista voidaan ehdotettujen säännösten mukaan siirtää käräjänotaarin ratkaistavaksi. Tämä edesauttaa tehokkaan ratkaisutoiminnan järjestämistä, eikä siitä aiheudu oikeusturvan heikentymisen vaaraa. Samalla käräjänotaarit saavat tärkeää kokemusta tuomarin tehtävistä.

Rikosasioita koskeva toimivallan laajennus tuo joukon uusia rikoksia käräjänotaarin ratkaistavaksi istunnossa. Tällaisia ovat esimerkiksi pahoinpitely, kuo-

lemantuottamus, törkeä vammantuottamus, laiton uhkaus ja ampuma-aserikos. Ehdotettu muutos merkitsee kuitenkin vain toimivaltasäännösten yhdenmukaistamista samanlaiseksi riippumatta siitä ratkaistaanko asia istunnossa vai kirjallisessa menettelyssä. Molemmissa tapauksissa käräjänotaari saa tuomita rangaistukseksi edelleenkin vain sakkoa.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Tämä työryhmä asetettiin jatkamaan 19.3.2009 mietintönsä (OMTR 2009:5) jättäneen työryhmän työtä edellä mainitusta mietinnöstä annetun lausuntopalautteen pohjalta.

Tämä esitys on valmisteltu oikeusministeriön 23.2.2010 asettamassa työryhmässä. Työryhmä luovutti oikeusministeriölle 15.6.2010 mietintönsä Tuomioistuinharjoittelijan toimivalta, työryhmämietintö 58/2010. Siitä on pyydetty lausunnot ja annettu lausuntopalaute on otettu huomioon tätä ehdotusta laadittaessa. Työryhmä kokoontui yhteensä 11 kertaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Käräjäoikeuslaki

3 a §. Pykälän toisen momentin mukaan kärjäviskaalin on oltava oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö. Nykyisin oikeustieteellisen ylemmän loppututkinnon nimike on oikeustieteen maisterin tutkinto. Voimassa olevassa laissa oleva määrittely ei siis vastaa nykyisen tutkinnon nimeä. Sen vuoksi ehdotetaan kyseisestä lainkohtaa muutettavaksi niin, että kärjäviskaalilta vaadittava tutkinto kattaisi nämä molemmat tutkintonimikkeet. Tässä yhteydessä ei vielä oteta kantaa tulevaisuudessa mahdollisesti toteutettavan yliopistolisten tutkintojen uudistuksen aiheuttamiin muutoksiin tuomarin virkaan edellytettävän tutkinnon sisällöstä.

Lainkohdan kolmannen momentin mukaan kärjäviskaalin nimittää hovioikeus. Tätä on käytännössä tulkittu eri tavoin, kun on ollut kyse määräaikaisen kärjäviskaalin nimittämisestä. Ainakin osa hovioikeuksista on tulkinnut säännöstä niin, että hovioikeus nimittää myös määräaikaisen kärjäviskaalin. Tämä tulkinta epäselvyys on tarkoitus poistaa ja antaa laamannille mahdollisuus nimittää määräaikainen kärjäviskaali. Tuomareiden nimittämisestä annetun lain 18 §:n 2 momentin 2) kohdan nojalla laamannilla on oikeus nimittää vuotta lyhyemmäksi ajaksi tuomari tai maa-oikeusinsinööri kärjäoikeuteen. Tätä säännöstä on toisessa yhteydessä ehdotettu muutettavaksi niin, että laamannin nimitysoikeus laajenisi niin, että hän voisi nimittää määräaikaisen tuomarin enintään vuodeksi. Kun laamannilla on jo nyt oikeus määräaikaisen kärjätuomarin nimittämiseen, olisi yhdenmukaista ja loogista, että hänellä olisi oikeus nimittää myös kärjäviskaali. Kärjäviskaalin rajoitetun toimivallan vuoksi laamannin nimitysvaltaa ei ole syytä rajoittaa vain yhteen vuoteen. Käytännössä kärjäviskaalit vaihtuvat usein tai hoitavat muuta virkaa. Joustavan nimitysmenettelyn turvaamiseksi ehdotetaan, että määräaikaisen kärjäviskaalin

nimittäisi aina laamanni määräajan pituudesta riippumatta.

Kun tässä esityksessä myöhemmin esitetään myös määräajaksi nimitettävän kärjänotaarin nimittämisen siirtämistä laamannille, olisi yhdenmukaista, että laamannilla olisi oikeus määrätä määräaikainen kärjäviskaali. Vakinaisen kärjäviskaalin nimittämisestä päättäisi edelleen hovioikeus.

3 b §. Lainkohta koskee kärjäviskaalin toimivaltaa, joka on sidottu kärjänotaarin toimivaltaa. Tätä periaatetta ei ole tarkoitus muuttaa. Myöhemmin tässä esityksessä esitetään kärjänotaarin toimivallan määrittämistä niin, että osa toimivallasta perustuu suoraan lakiin ja osa laamannin määräykseen. Tämä muutos on silloin tarpeen tehdä myös kärjäviskaalin toimivaltaa koskevaan säännökseen.

4 §. Tarkoitus on esittää tuomioistuinharjoittelun laajentamista myös hovi- ja hallinto-oikeuksiin, joissa jo nyt on notaarin nimikkeellä toimivia virkamiehiä. Heiltä ei välttämättä vaadita oikeustieteellistä tutkintoa ja heidän tehtävänsä ovat osin muuta kuin tuomioistuinharjoittelijan tehtäviksi suunniteltuja töitä. Notaarin nimikkeellä olevia virkamiehiä on myös maistraateissa ja kirkon palveluksessa. Näistä seikoista johtuen on perusteltua väärinkäsitysten välttämiseksi muuttaa tuomioistuinharjoittelua suorittavan henkilön virkanimike kärjänotaariksi.

Kärjänotaarilta edellytettävä oikeustieteellinen tutkinto on syytä määrittää samalla tavoin kuin 3 a §:ssä ehdotetaan edellytettäväksi kärjäviskaalilta. Tuomarin valan tai sitä vastaavan vakuutuksen antaminen ehdotetaan säilytettäväksi hovioikeudella. Tämä vakiintuneeseen perinteeseen ja valan tai vakuutuksen antamiseen liittyvän eettisen velvoittavuuden merkitykseen nähden nykyinen käytäntö on syytä säilyttää.

Lainkohdan toiseen momentin ehdotetaan lisättäväksi kärjänotaarin henkilökohtaisia ominaisuuksia koskeva määrittely. Pyrkimyksenä on saada kärjänotaarin tehtäviin sellaisia henkilöitä, jotka täyttävät lainkäyttötehtävissä tarvittavat

henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten esim. harkitsevaisuus, oikeamielisyys ja uskottavuus ja joilla on soveltuvuus oikeudelliseen ratkaisutoimintaan. Näillä tarkoitetaan hakijan opintomenestyksen ja mahdollisten jatko-opintojen perusteella saavutettua oikeudellista osaamista, prosessi- ja aineellisoikeudellista asian-tuntemusta sekä kykyä tunnistaa, analysoida ja ratkaista oikeudellisia ongelmia. Lisäksi hakijan aikaisemman työkokemuksen ja siihen rinnastettavan muun kokemuksen perusteella tulisi arvioida hänen soveltuvuuttaan oikeuslaitoksen lainkäyttötehtäviin. Hakijan motivaatiota työskennellä jatkossa oikeuslaitoksen palveluksessa voitaisiin valintatilanteessa myös selvittää. Tuomioistuinharjoittelun eräänä tavoitteenahan on kasvattaa juristeja oikeuslaitoksen erilaisiin lakimies-tehtäviin.

4 a §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vain teknisluonteinen korjaus tuomioistuinharjoittelua käräjäoikeudessa suorittavan notaarin virkanimikkeeseen.

14 §. Myös tähän lainkohtaan ehdotetut muutokset ovat teknisluontoisia johtuen oikeustieteellisen tutkinnon nimikkeeseen ja notaarin virkanimikkeeseen muutoksesta.

15 §. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen korjaus tuomioistuinharjoittelua käräjäoikeudessa suorittavan notaarin virkanimikkeeseen ja siirrettäisiin käräjänotaarin nimitysoikeus hovioikeudelta käräjäoikeuden laamannille. Tämä on perustelua samoista syistä kuin mitä edellä on esitetty määräaikaisen käräjäviskaalin nimittämisen osalta. Lisäksi käytännössä on todettu, että poikkeuksetta hovioikeudet ovat nimittäneet notaariksi laamannin ehdottaman henkilön, jolloin notaarin nimittämismenettely on koettu muodollisuudeksi ja nimittäminen on aiheuttanut hovioikeudelle vain lisätyötä.

16 §. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen korjaus tuomioistuinharjoittelua käräjäoikeudessa suorittavan notaarin virkanimikkeeseen.

17 §. Ehdotuksessa on tarkoitus selventää ja osin laajentaa nykyisiä säännöksiä. Lähtökohtana on, että käräjänotaari voisi heti harjoittelunsa alusta alkaen toimittaa avioliittoon vihkimisiä sekä ratkaista itsenäisesti yksinkertaisia, selviä ja riidattomia asioita suoraan lain nojalla ilman laamannin määrääystä.

Notaarit ovat voineet jo voimassa olevan lain mukaan myös rekisteröidä parisuhteen. Rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 4 §:n mukaan parisuhteen rekisteröi siviilivihkimisen toimittamiseen oikeutettu viranomainen. Tämä viranomainen määritellään avioliittolain 17 a §:ssä, jonka mukaan siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan muiden muassa käräjäoikeuden notaari, joka on käräjäoikeuslain (581/1993) nojalla määrätty toimittamaan vihkimisiä. Tämä toimivaltuus on niin ikään tarkoitus säilyttää.

Avioliittolakia esitetään muutettavaksi tässä yhteydessä niin, että käräjänotaarilla käräjäoikeudessa toimiessaan olisi suoraan lain nojalla toimivalta toimittaa vihkimisiä.

Nykyisessä laissa olevan kahden kuukauden raja on koettu epäloogiseksi siinä suhteessa, että laamani voi määrätä kansliahenkilökuntaan kuuluvan ratkaisemaan omalla vastuulla tiettyjä asioita, mutta vastaavaa mahdollisuutta ei ole, jos samoja asioita käsittelee oikeustieteellisen loppututkinnon suorittanut notaari. Lisäksi käytännössä on havaittu, että nykyinen kahden kuukauden aikaraja aiheuttaa tehottomuutta ja epätarkoituksenmukaisuutta työjaossa. Ensimmäiset kaksi kuukautta notaarikaudesta on koettu jossain määrin aiheuttavan tyhjäkäyntiä. Tämä korostuu, kun kiinteistöasiat on siirretty maanmittauslaitokseen.

Käräjänotaarin toimivaltaan harjoittelukauden alussa kuuluvat yksinkertaiset ja selvät asiat ovat yleensä massaluontoisia summaarisia asioita tai hakemusasioita, jotka käräjänotaari koulutuksensa perusteella kykenee ratkaisemaan ilman, että mitenkään etukäteen selvitetäisiin niiden sisältöä tai vaikeutta. Tämän vuoksi on tarpeetonta, että näitä asioita varten annettaisiin käräjänotaarille eri määräys. Joustavaa ja tarkoituksenmukaista on, että toimivalta tulisi suoraan lain säännöksestä. Tästä huolimatta laamanni tai käräjänotaarien ohjaajana toimiva käräjätuomari voi harkitessaan ottaa käräjänotaarille jaetun jutun käsiteltäväkseen tai jakaa sen kokoneemmalle käräjänotaarille tai tuomarille.

Esityksessä on rajattu edelleenkin käräjänotaarin toimivaltaa rikosasioiden ja vaikeimpien riita- ja hakemusasioiden käsittelemisessä siten, että käräjänotaari

on toimivaltainen ratkaisemaan näitä asioita oltuaan virassaan kaksi kuukautta nykyisen neljän kuukauden sijasta. Tähän on samat perusteet kuin edellä on esitetty heti harjoittelun alusta saatavan kelpoisuuden osalta. Toimivalta määritellään nyt niin, että käräjänotaari voi ratkaista tässä tarkoitettuja asioita oltuaan käräjänotarina vähintään kaksi kuukautta. Tämä ei estä sitä, että laamanni voi antaa määräyksen käräjänotaarille ennen kahden kuukauden täyttymistä ja käräjänotaari voi ryhtyä asian valmisteleminen tarkoitetuihin toimiin eli esim. antaa haasteen ko. asiassa, ennen tässä tarkoitettua aikaa.

Ehdotuksessa esitetään sen sijaan säilytettäväksi se nykyinen sääntely, että laamanni määrää käräjänotaarin ratkaisemaan yksittäisen riita-asian, toimimaan puheenjohtajana lautamieskokoontamissa sekä jäsenenä vahvennetussa tai kolmen tuomarin kokoonpanossa. Tällöin laamannin velvollisuus on harkita, onko asia sen laatuinen, että käräjänotaari kykenee toimimaan siinä tuomarina. Puheenjohtajana toimiminen tarkoittaa sitä, että käräjänotaari voi ratkaista asian joko kirjallisesti oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 27a §:n mukaisesti tai istunnossa.

Lainkohdan 1 momentissa selostetaan ne asiat, jotka käräjänotaari voisi käsitellä ja ratkaista ilman eri määräystä. Momentin 1) kohdan mukaan hän voisi heti harjoittelun alusta alkaen toimittaa avio-eroon vihkimisiä sekä käsitellä ja ratkaista käräjäoikeuden kansliassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja ns. summaarisia asioita ja hakemusasioita. Hakemusasioilla tarkoitetaan kaikkia tuomioistuimissa käsiteltäviä hakemusasioita, kuten esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 8 luvun mukaan käsiteltäviä sekä konkurssiasioita. Kun toimivaltaa rajoitetaan ainoastaan kansliassa käsiteltäviin asioihin, ovat tässä tarkoitettuja asioita luonteeltaan ja sisällöltään yleensä sellaisia, että ne soveltuvat käräjänotaarin ratkaistavaksi, eikä niihin liity vaikeita riitaisia kysymyksiä.

Ensimmäisen momentin toisen kohdan mukaan käräjänotaari voisi toimia ilman eri määräystä käräjäoikeuden puheenjohtajana oltuaan virassaan kaksi kuukautta. Tällöin hän voisi 2 a) kohdan mukaan käsitellä ja ratkaista riitaisia hakemusasioita

istunnossa. Luonnollisesti laamannin on syytä rajoittaa tätä oikeutta siten, että käräjänotaareille ei anneta vaikeita asioita eikä heidän käsiteltäväkseen jaeta esimerkiksi riitaisia edunvalvonta-asioita tai riitaisia lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevia asioita, joita nykyisinkin käsittelevät pääosin vakinaiset tuomarit. Ehdotettu lainkohta ei aiheuttaisi muutosta nykyiseen käytäntöön.

Käräjänotaarin toimivaltaa rikosasioissa ehdotetaan muutettavaksi niin, että 2 b) kohdan mukaan hän voisi käsitellä yhden tuomarin istunnossa rikosasian, jossa mistään syytteessä tarkoitettua yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Nykyisen lain mukaan enimmäisrangaistuksen notaarin käsittelemässä asiassa on yksi vuosi kuusi kuukautta. Pääasiallisin peruste esitettyyn muutokseen on se, että tällöin käsiteltävänä olevasta rikoksesta tuomittava enimmäisrangaistus olisi sama kuin jo nykyisen lain mukaan notaarin käsitellessä rikosasioita oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 a luvussa tarkoitettussa ns. kirjallisessa menettelyssä. Tätä kirjallisen menettely toimivaltaa koskevaa säännöstä ei 2 c) kohdan mukaisesti ole tarkoitus muuttaa. Lisäksi ehdotetaan nykyistä lakia tarkennettavaksi niin, että käräjänotaari ei voisi käsitellä rikosasiaa, jossa vastaaja on pidätettynä virantoimituksesta.

Ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa sitä nykyistä tulkintaa, että käräjänotaari ei voi yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaista yhdyskuntapalvelun muuntamista vankeudeksi koskevaa asiaa. Samoin on tarkoitus säilyttää tulkinta, että käräjänotaari ei voi käsitellä itsenäisenä asiana lähestymiskieltoasiaa. Tätä koskeva kanta on omaksuttu lähestymiskieltoain perusteluissa (HE 41/1998 s. 12). Sen sijaan rikosasian yhteydessä käsiteltävän lähestymiskieltopyyntöön käräjänotaari voi ratkaista silloin, kun hän on toimivaltainen käsittelemään itse pääasian (HE 41/1998 s. 22).

Ehdotettu muutos merkitsisi käräjänotaarin toimivallan laajentamista joidenkin rikosten osalta. Tällaisia ovat esimerkiksi pahoinpitely, kuolemantuottamus, törkeä vammantuottamus, laitton

uhkaus ja ampuma-aserikos. Pääosin kyse on rikoksista, jotka ovat suhteellisen tavanomaisia ja joissa on pitkälti vakiintunut rangaistuskäytäntö. Käräjänotaarin toimivaltaa rajoittaa se, että hän voi näistäkin rikoksista tuomita yhden tuomarin kokoonpanossa rangaistukseksi ainoastaan sakkoa. Samoin säilyisi se edellytys, että käräjänotaari ei voisi käsitellä tässä tarkoitettua rikosasiaa, jos vastaaja on rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä.

Tällöin käräjänotaarin toimivalta olisi sama kuin kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 8 §:n 2 momentissa säädetty apulais-syyttäjän toimivalta on. Sinänsä ei ole tarkoituksenmukaista, että aina käräjänotaarin toimiessa käräjäoikeuden puheenjohtajana, syyttäjänä olisi apulais-syyttäjä, vaan myös vakinainen syyttäjä voisi tuolloin syyttää tai vakinaisen tuomarin toimiessa puheenjohtajana syyttäjänä voisi olla myös apulais-syyttäjä.

Edelleen 2 d) kohdassa esitetään säilytettäväksi notaarilla jo nyt oleva oikeus käsitellä sakon muuntorangaistusasioita.

Sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010), jonka voimaantuloa säädetään erikseen, tulee laajentamaan käräjänotaarin toimivaltuuksia rikesakkoasioissa. Tämän vuoksi ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi tässä vaiheessa laajentaa käräjänotaarin toimivaltaa rikesakkoasioihin.

Lainkohdan toinen momentti koskisi niitä yksittäisiä asioita, joita laamani voi määrätä virassa kaksi kuukautta olleen käräjänotaarin käsittelemään. Asiallinen muutos ehdotetaan tehtäväksi vain käräjänotaarin toimivaltaan käsitellä yksin puheenjohtajana riitaista riita-asiaa. Muilta osin eli käräjänotaarin mahdollisuutta toimia jäsenenä käräjäoikeuden vahvennetussa kokoonpanossa, kolmen tuomarin kokoonpanossa tai puheenjohtajana ns. lautamieskokoonpanossa rikosasiassa, ei ehdoteta muutettavaksi. Määräys jäseneksi näihinkin kokoonpanoihin voidaan antaa käräjänotaarin oltua virassaan kaksi kuukautta. Jos kolmen tuomarin kokoonpanossa jollekin jäsenelle tulee este kesken oikeudenkäynnin, säilyy tuomioistuimien käräjäoikeuslain 3a §:n 1 momentin 2) kohdan nojalla päätösvaltaisena, kun jäseniä on vähintään

kaksi. Näin siis silloinkin, kun toinen jäsenen on edellä kerrotuin tavoin jäseneksi määrätty käräjänotaari.

Ehdotuksessa on pyritty poistamaan se nykyinen epäkohta, että notaarin toimivalta voi olla ylemmässä tuomioistuimessa harkinnanvarainen riippuen siitä katsooko se asian olleen laadultaan ja laajuudeltaan niin vaikea, ettei notaaria olisi voitu määrätä sitä käsittelemään. Tästä on aiheutunut yllätyksellisiä jutun palauttamisia käräjäoikeuteen, asian käsittelyn viivästymistä ja tarpeettomia oikeudenkäyntikuluja. Lähtökohtana on ollut, että tuomioistuimen toimivalta voitaisiin määritellä niin, että se perustuisi vain muodollisiin, havaittavissa oleviin seikkoihin, eikä harkinnanvaraiseen arviointiin. Nyt ehdotetulla säätelyllä pyritään siihen, että laamannin määrättyä käräjänotaarin ratkaisemaan riita-asian, on käräjäoikeus toimivaltainen, ellei muuta toimivaltaa rajoittavaa muodollista syytä ole. Näin ollen välttyttäisiin yllätyksellisiltä juttujen palautuksilta harkinnanvaraisin perustein.

Ehdotuksen lähtökohtana on edelleen, että käräjänotaari määrätään käsittelemään vain sellaisia riita-asioita, jotka laatusa ja laajuutensa puolesta sopivat notaarin ratkaistaviksi. Edelleen on huolehdittava siitä, että käräjänotaarilla on edellytykset asian ratkaisemiseen eli hän on saanut riittävän koulutuksen ja perehdytyksen riita-asioiden käsittelyyn. Laamannin velvollisuus on huolellisesti selvittää tämä antaessaan käräjänotaarille määräyksen. Tämän vuoksi on perusteltua myös säilyttää nykyinen käytäntö siitä, että määräys annetaan erikseen kuhunkin yksittäiseen asiaan.

Ehdotusta pohdittaessa on ollut esillä mahdollisuus jättää laamannille vapaa harkintavalta siitä, mitä juttuja hän määrää käräjänotaarin ratkaistavaksi. Tätä puoltaisi se, että näin mahdollistettaisiin mahdollisimman joustava ja tarkoituksenmukainen työnjako käräjäoikeuden sisällä ja laamanni pystyy parhaiten selvittämään jutun sisällön ja harkitsemaan sen, sopiiko se käräjänotaarin ratkaistavaksi. Toisaalta on kuitenkin kyse tuomiovallan käyttämisestä, jonka kuuluisi olla ensisijaisesti vakinaisessa tuomarinvirassa olevien tuomareiden tehtävä. Tästä periaatteesta poikkeaminen tulisi olla

rajallista ja perusteltua. Yleisesti on hyväksytty, että käräjänotaarin asemassa ilman vakinaista tuomarinvirkaa olevat, tuomioistuimissa työskentelevät lakimiehet saavat käyttää tuomiovaltaa rajatuissa, tarkoin määritellyissä yksinkertaisissa asioissa. Näillä perusteilla on päädytty esittämään, että laamannin mahdollisuutta määrätä käräjänotaari käsittelemään riitaista riita-asiaa, rajoitettaisiin laissa määritellyin, selvin kriteerein.

Lähtökohtana on ollut säilyttää nykyinen käytäntö siitä, mitä juttuja notaarit ratkaisevat. Toisaalta on perustelua pyrkiä säätämään asiasta niin, että käräjänotaarin ratkaistavaksi voitaisiin määrätä menettelytavasta riippumatta kaikki sellaiset asiat, jotka soveltuvat käräjänotaareiden käsiteltäviksi. Tämä mahdollistaisi joustavan ja tarkoituksenmukaisen työnjaon käräjäoikeudessa. Käräjänotaarin käsiteltäväksi tulevien asioiden tulisi olla tavanomaisia, selviä ja sellaisia, joihin ei yleensä liity vaikeita näyttö- tai oikeuskysymyksiä. Käräjänotaarin toimivaltaa on pyritty määrittelemään niin, että laissa lueteltaisiin ne asiat tai asiaryhmät, jotka voisivat kuulua käräjänotaarin toimivaltaan. Erääksi esimerkiksi tällaisista asiaryhmistä voidaan ottaa asuinhuoneiston vuokrausta koskevat asiat. Niissä riidan kohteena oleva rahamäärä ei yleensä ole kovin korkea ja asiat ovat selväpiirteisiä. Tämän vuoksi juuri asuinhuoneiston vuokrausta koskevat asiat sopivat yleensä hyvin käräjänotaareiden ratkaistaviksi. Muunlaisen asianimikkeen tai asiaryhmän perusteella tapahtuva määrittely laissa on monimutkaisempaa ja saattaa johtaa tulkinnanvaraisuuksiin, jolloin vaarana on, että käräjänotaarin toimivaltaan saattaisi tulla liian vaikeita juttuja.

Toiseksi käräjänotaarin toimivaltaa on pyritty määrittämään riidan kohdetta kuvaamalla. Tällöin on yksinkertaisina ja selvintä, että määrittää se riidan kohteena olevan rahamäärän taikka omaisuuden tai etuuden arvon perusteella. Tämä määräytyisi kanteessa esitetyn vaatimuksen mukaan. Eduskunnan jo hyväksymässä hallituksen esityksessä (HE 105/2009 vp.), koskien muutoksenhakua käräjäoikeudesta hovioikeuteen, on jatkokäsittelyluvan edellytyksenä 10 000 euron häviöarvo. Nyt käsiteltävä raja-arvo voisi yhdenmu-

kaisuuden perusteella olla sama. Jatkovaltuutuksen edellytyksenä oleva summa on kuitenkin häviöarvo eli vaatimuksen ja käräjäoikeuden tuomitseman määrän erotus. Käräjänotaarin toimivaltaa säädettäessä kyseeseen voi tulla vain kantajan vaatimuksen määrä, jolloin raja-arvo voi olla korkeampi.

Käytännön kokemuksesta tiedetään, että vaatimuksen määrä ei suoraan osoita jutun laatua ja laajuutta. Vaatimuksen ollessa yli 10 000 euroa, juttu voi edelleen olla sellainen, että se hyvin sopii käräjänotaarin ratkaistavaksi. Arvon määrittäminen nyt suhteellisen korkeaksi on omiaan estämään sen, että sitä pitäisi heti rahanarvon muutoksen myötä ryhtyä lainsäädäntöteitse korottamaan. Lisäksi on huomattava, että rikosasiassa käräjänotaarin toimivaltaa ei ole nykyiseen laajaan lainsäädännön mukaan rajoitettu vahingonkorvauksen osalta. Käräjänotaari saa edelleenkin ratkaista rikosasian yhteydessä ehdotetun raja-arvon ylittävän vahingonkorvausvaatimuksen tai menettämisseuraamuksen. Jos sen sijaan korvausvaatimus ylittää ehdotetun raja-arvon ja asia erotetaan käsiteltäväksi riitaasioissa säädetyssä järjestyksessä, käräjänotaari ei olisikaan enää toimivaltainen. Tällä ei ole käytännössä suurtakaan merkitystä, sillä korvausvaatimusten erottaminen erillisessä oikeudenkäynnissä käsiteltäväksi on harvinaista. Tässä tarkoitettussa tilanteessa asia on yleensä niin epäselvä tai riitainen, ettei se luonteensa puolesta sovellu käräjänotaarin ratkaistavaksi. Sen vuoksi tämän tilanteen varalle ei ole ehdotettu erityissäännöstä.

Toisen momentin 1) kohdassa ehdotetaan siis käräjänotaarin riita-asioita koskevan toimivallan kokonaan uudelleen määrittelyä. Ehdotuksen mukaan laamanni voisi määrätä kaksi kuukautta virassaan olleen käräjänotaarin käsittelemän ja ratkaisemaan yksin puheenjohtajana riita-asian, joka koskee asuinhuoneiston vuokrausta tai asiaa, jossa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on enintään 20 000 euroa. Käräjänotaari voisi siis käsitellä ja ratkaista kaikki asuinhuoneiston vuokraukseen liittyvät riita-asiat, riippumatta siitä, onko asiassa kyse esimerkiksi maksamattomista vuokrista, vuokrasuhteen päättämisestä, hädöstä tai vahin-

gonkorvauksesta. Näissä asioissa riidan kohde harvoin ylittää 20 000 euron määrää, joten on tarkoituksenmukaista säätää huoneenvuokrasuhdetta koskeva toimivalta niin, että tällaisissa asioissa lainkohtaan ehdotettu intressiraja ei sovellu.

Toisen toimivallan määräytymisen rajana ehdotetaan, että käräjänotaari voisi käsitellä sellaisia riita-asioita, joissa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on kanteessa määriteltä, eikä se ylitä pääomaltaan 20 000 euroa. Käräjänotaaria ei siis saisi määrätä käsittelemään asiaa, jossa riidan kohde ei ole rahassa määriteltävissä. Jos kanteessa riidan kohteena olevan omaisuuden arvoa ei ole määriteltä, sitä ei ryhdyttäisi käräjäoikeudessa arvioimaan. Raja-arvoa laskettaessa ei oteta huomioon korkoa, oikeudenkäyntikuluja tai muita liitännäisvaatimuksia. Toistuvais-suoritusten osalta toimivalta määräytyisi yksittäisen suorituserän suuruuden perusteella. Jos jutussa on useita eri vaatimuksia, niiden yhteissumma ei saa ylittää mainittua määrää. Vastakanne ei saa myöskään ylittää mainittua raja-arvoa, mutta näissä tilanteissa kanteiden yhteismäärää ei lasketa. Vaatimuksen määrän muuttuessa käsittelyn aikana niin, että se ylittää ehdotetun raja-arvon, käräjänotaarilla ei olisi enää toimivaltaa jatkaa asian käsittelyä. Tilanne olisi sama kuin rikosasiassa, jossa syyte laajenee oikeudenkäynnin aikana koskemaan sellaista rikosta, josta on säädetty ankarampi rangaistus kuin käräjänotaarin toimivallan rajaksi on määrätty.

Tässä ehdotettu sääntely merkitsisi sitä, että nykyinen käräjäoikeuslain 17 §:n 3 momentti tulisi tarpeettomana kumota. Laamannin velvollisuus on edelleenkin koko järjestelmästä johtuen kussakin yksittäistapauksessa tarkoin huolehtia siitä, että käräjänotaarin ratkaistavaksi annetaan vain sellaisia asioita, joista hänen taitonsa ja kokemuksensa perusteella selviää. Tällöin voidaan ottaa huomioon käräjänotaareiden yksilölliset kyvyt ja taidot ja antaa tehtäviä tämä huomioiden.

19 §. Lainkohdan 2 momenttiin ehdotetaan notaarin nimikkeen muutoksesta johtuva teknisluotoinen lisäys. Samalla esitetään, että tässä yhteydessä kumotaan 1 momentin 3) ja 5) kohdat, koska käräjäoikeudet eivät enää holhouslain muu-

tosten jälkeen kirjaa holhouksia eivätkä avioliittolain muutosten johdosta rekisteröi avioehtosopimuksia.

20 §. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen korjaus tuomioistuinharjoittelua käräjäoikeudessa suorittavan notaarin virkanimikkeeseen.

21 §. Ensimmäiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2a) kohta, jonka mukaan tuomioistuinharjoittelusta voidaan säätää asetuksella. Ehdotuksen perusteena on ajatus siitä, että auskultointia laajennettaisiin hovi- ja hallinto-oikeuksiin. Silloin on yhtenäisten toiminta- ja menettelytapojen turvaamiseksi tarpeen antaa kaikkia tuomioistuimia koskevia määräyksiä tuomioistuinharjoittelusta, kuten esim. harjoittelijoiden valinnasta, koulutuksesta jne.

1.2. Hovioikeuslaki

6 a §. Hovioikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 a §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin harjoittelijan nimittämistoimivallasta. Tuomioistuinharjoittelijan hovioikeuteen nimittäisi viraston päällikkönä hovioikeuden presidentti. Harjoittelija nimitettäisiin virkasuhteeseen kuuden kuukauden määräajaksi. Haku- ja valintamenettelystä säädettäisiin tarkemmin tuomioistuinharjoittelusta annettavassa asetuksessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin harjoittelijan kelpoisuusvaatimuksista hovioikeudessa. Tuomioistuinharjoittelijan yleisistä kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin käräjäoikeuslain 4 §:ssä. Mainitut kelpoisuusvaatimukset olisivat edellytyksenä jo tuomioistuinharjoittelun aloittamiselle käräjäoikeudessa. Harjoittelija voisi siirtyä hovioikeuteen jatkamaan harjoitteluaan käräjäoikeudessa suoritetun kuuden kuukauden harjoittelujakson jälkeen.

Käräjänotaarin toimivallasta ja tehtävistä hovioikeudessa säädettäisiin 3 momentissa. Harjoittelija voisi ilman nimenomaista valtuutussäännöstä avustaa hovioikeudessa tuomareita ja esittelijöitä asioiden valmistelussa, laatia ohjatusti muistiot ja päätösluonnoksia sekä osallistua pöytäkirjanpitäjänä pääkäsittelyihin.

Muutoksenhaku hovioikeuteen on ensiasteen oikeudenkäyntiä täydentävä oi-

keusturvakeino. Hovioikeuden ratkaisu toisena oikeusasteena jää käytännössä usein lopulliseksi, koska muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen edellyttää valitusluvan saamista. Muutoksenhakijoiden oikeusturvanäkökohdat sekä hovioikeuden esittelijöiden virkojen kelpoisuusvaatimukset huomioon ottaen harjoittelijoille ei voitaisi säätää yleisluontoista itsenäistä valmistelu- ja esittelyoikeutta hovioikeudessa. Harjoittelija voisi kuitenkin tutor-tuomarin ohjauksessa valmistella ja esitellä asioita, joihin hovioikeudenlaamanni antaisi määräyksen. Kysymys olisi sellaisista yksittäisistä muutoksenhakuasioista, jotka muutosvaatimuksen sisältö ja jutun laajuus huomioon ottaen soveltuisivat hyvin harjoittelijan valmisteltavaksi ja esiteltäväksi. Kysymykseen tulisivat esimerkiksi asiat, joissa muutoksenhaun kohteena olevat kysymykset olisi mahdollista käsitellä ja ratkaista hovioikeuslain 9 §:n tarkoittamassa niin kutsutussa kevennetyssä kokoonpanossa. Harjoittelijan esittely- ja valmistelu-oikeutta ei kuitenkaan olisi tarkoituksenmukaista sitoa sanottuun lainkohtaan, koska muutkin oikeuskysymyksiltään helpohkot muutoksenhakuasiat voisivat hovioikeuden osaston lainkäyttöasioista vastaavan hovioikeudenlaamannin harkitsemisissa yksittäistapauksissa soveltua harjoittelijan valmisteltavaksi. Jäsenen, assessorien tai viskaalien tulisi siis edelleen esitellä ja valmistella aina vaikeat ja laajat asiat, jotta asiainsaisten perustellut odotukset toisen oikeusasteen tarjoamasta kattavasta oikeussuojasta täyttyisivät.

Harjoittelija esittelisi asiat oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 8 §:n 1 momentin mukaiselle kolmijäseniselle kokoonpanolle, johon yhtenä jäsenenä kuuluisi mahdollisuuksien mukaan hänen tutor-tuomarinsa. Tästä huolimatta harjoittelija olisi aina henkilökohtaisessa esittelijänvastuussa niistä kokoonpanon tekemistä ratkaisuista, jotka hän on esitellyt.

Harjoittelijan tehtävien rinnastaminen selostetulta osalta hovioikeuden esittelijöiden tehtäviin tarkoittaisi, että harjoittelija voisi oma-aloitteisesti suorittaa tai esittää valmistelusta vastaavan jäsenen, tarkastavan jäsenen tai kokoonpanon päättäväksi ne valmistelutoimet, jotka ovat tarpeen asian esittelylle tai pääkäsittelylle. Harjoittelija vastaisi hovioikeudessa

valmistelusta vastaavan jäsenen ohella oikeudenkäyntiaineistosta ratkaisuun otettavien tosiasiatietojen oikeellisuudesta ja niiden saattamisesta kokoonpanon tietoon.

Harjoittelijan tulisi myös huolehtia oikeudenkäyntimaksun määrittämisestä ja muutoinkin huolehtia omalla vastuullaan siitä, että ratkaisun antamiseen liittyvät tehtävät tulevat suoritetuiksi.

Pykälän 4 momentissa täsmennettäisiin hovioikeudessa harjoittelua jatkavan kärjänotaarin kielitaitovaatimuksia siten, että harjoittelun alussa edellytettävän kärjäoikeuslain 4 a §:n kärjäoikeuden tuomiopiirin väestön ja kärjäoikeuden kielten mukaan määräytyvän kielitaitovaatimuksen lisäksi hänen olisi täytettävä hovioikeuspiirin väestön enemmistön ja hovioikeuden kielten asettamat kelpoisuusvaatimukset. Tällöin kärjänotaarin kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset vastaisivat hovioikeuden muun lainkäyttöhenkilökunnan kelpoisuusvaatimuksia.

10 §. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että hovioikeudessa syyttävien virkamiesten joukkoon lisättäisiin hovioikeudessa harjoittelua suorittava kärjänotaari. Kärjänotaari voisi toimia hovioikeuden esittelijänä, joten on perusteltua, että hovioikeuden esittelijöiden virkasyytteen oikeuspaikkaa koskevat hovioikeuslain 10 §:n säännökset koskisivat myös häntä.

1.3 Hallinto-oikeuslaki

10 a §. Hallinto-oikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 a §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin harjoittelijan nimittämisestä. Tuomioistuinharjoittelijan hallinto-oikeuteen nimittäisi viraston päällikkönä hallinto-oikeuden ylituomari. Harjoittelija nimitettäisiin virkasuhteen kuuden kuukauden määräajaksi. Haku- ja valintamenettelystä säädettäisiin tarkemmin tuomioistuinharjoittelusta annettavassa asetuksessa.

Tuomioistuinharjoittelijan virkanimike esitetään muutettavaksi notaarista kärjänotaariksi. Muutos on tarpeen siksi, että hallinto-oikeuksissa ja hovioikeuksissa on entuudestaan olemassa notaarin virkoja. Kaikki tuomioistuinharjoittelijat aloit-

tavat harjoittelunsa käräjäoikeudesta. Nimikettä ei ehdoteta muutettavaksi kesken harjoittelun niilläkään harjoittelijoilla, jotka suorittavat loppuosan hovii- tai hallinto-oikeudessa.

Käräjänotaarin toimivalta hallinto-oikeudessa määräytyisi niiden säännösten mukaan, mitä hallinto-oikeuden esittelijästä säädetään. Toimivalta olisi koko harjoittelujakson laajuudeltaan samanlaisen eikä siinä olisi porrastuksia kuten harjoittelussa käräjäoikeudessa. Toimivaltaa ei ole katsottu tarpeelliseksi rajoittaa esimerkiksi yhden tai kahden tuomarin kokoonpanossa ratkaistaviin asioihin, koska tämä rajaisi monia hallinto-oikeuksissa käsiteltäviä keskeisiä asia-ryhmiä harjoittelun ulkopuolelle.

Käräjänotaarin asema esittelijänä eikä tuomiovaltaa käyttävänä tuomarina poistaa tarpeen yksityiskohtaisesta toimivalan sääntelystä siten kuin käräjäoikeuslain 17 §:ssä on säädetty. Toimivaltaa ei myöskään esitetä rajoitettavaksi hovioikeuslakiin ehdotetun 6 a §:n mukaisesti yksittäisiin asioihin. Tämän taustalla on ero hovioikeuslain 6 §:n ja hallinto-oikeuslain 10 §:n välillä esittelijän kelpoisuusvaatimuksissa.

Hallinto-oikeussihteeriltä edellytetään oikeustieteen kandidaatin tutkintoa, kun taas hovioikeuden esittelijältä vaaditaan tämän lisäksi kokemusta tuomarin tehtävistä, mikä käytännössä on tarkoittanut suoritettua tuomioistuinharjoittelua.

Hallinto-oikeudessa harjoittelija-esittelijän toimivaltaa ei ole johdonmukaista rajoittaa vähäisemmäksi kuin hallinto-oikeussihteerin, koska harjoittelija on hallinto-oikeuteen tullessaan tutkinnon suorittanut ja lisäksi ehtinyt jo saada kokemusta tuomarin tehtävistä harjoittelunsa käräjäoikeusosuuden aikana. Yleinen esittelijän toimivalta antaa lisäksi tarvittavaa joustavuutta vaihtuvissa käytännön tilanteissa. Käytännössä harjoittelija esittelisi niitä asioita, jotka jaoston puheenjohtaja tai tutortuomari on hänen esiteltäväkseen osoittanut.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käräjänotaarin kelpoisuusvaatimuksista hallinto-oikeuksissa. Tuomioistuinharjoittelijan yleisistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään käräjäoikeuslain 4 §:ssä. Mainitut kelpoisuusvaatimukset ovat edellytyksenä jo tuomioistuinharjoittelun aloit-

tamiselle käräjäoikeudessa. Harjoittelija voisi siirtyä hallinto-oikeuteen jatkamaan harjoitteluaan käräjäoikeudessa suoritetun kuuden kuukauden harjoittelujakson jälkeen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin käräjänotaarin kielitaidosta. Käräjänotaarilta vaadittava kielitaito vastaisi hallinto-oikeuden esittelijältä hallinto-oikeuslain 10 §:n 2 momentin mukaan vaadittavaa kielitaitoa. Tämä saattaa poiketa siitä, mitä käräjänotaarilta on edellytetty harjoittelun alkuvaiheessa, käräjäoikeuden kielisuhteista riippuen.

18 §. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen lisäys jonka mukaan tuomioistuinharjoittelua suorittava käräjänotaari voisi esitellä asian.

20 §. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että hovioikeudessa syytettyjen virkamiesten joukkoon lisättäisiin hallinto-oikeudessa harjoittelua suorittava käräjänotaari. Käräjänotaari toimisi hallinto-oikeuden esittelijänä, joten on perusteltua, että hallinto-oikeuden esittelijöiden virkasyytteen oikeuspaikkaa koskevat hallinto-oikeuslain 20 §:n säännökset koskisivat myös häntä.

1.4 Avioliittolaki

17 a §. Pykälän 1 momentin 2 kohtaan tehtäisiin teknisluonteinen korjaus tuomioistuinharjoittelua käräjäoikeudessa suorittavan notaarin virkanimikkeeseen. Toinen muutos olisi se, että aikaisemmin tarvittu määräys poistettaisiin lainkohdasta ja se korvattaisiin toimivaltainen -sanalla. Ehdotuksen mukaan käräjänotaari olisi heti harjoittelun alkaessa toimivaltainen toimittamaan vihkimisiä eikä erillistä määräystä enää tarvittaisi. Käräjänotaarilla olisi vihkimisoikeus käräjäoikeudessa, ei hovii- eikä hallinto-oikeudessa.

1.5 Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa

5 luku 8 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi selventävä säännös siitä, kuka antaa haasteen rikosasiassa. Lain 5 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan, jollei asiaa 6 §:ssä säädetyllä tavalla heti

jätetä tutkimatta, tuomioistuimen on viipymättä annettava haaste. Lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen mukaan haasteen antaa käräjäoikeuden puheenjohtaja eli vakinaisen tuomarin toimiessa puheenjohtajana hän myös antaa haasteen. Käräjäoikeuksien yksikkökoon kasvassa varsinkin usein esiintyvien, tavanomaisten rikosasioiden määrät tuomioistuinta kohti ovat lisääntyneet. Rikosasioiden joustavan käsittelyn järjestämiseksi ja työmenetelmien ja työnkulkujen yksinkertaistamiseksi tulisi olla mahdollista, että myös käräjänotaari voisi antaa haasteen rikosasiassa silloinkin, kun käräjäoikeuden puheenjohtajana on vakinaisen tuomari.

2 Voimaantulo

Ehdotetut lain muutokset voivat astua voimaan heti, kun ne on vahvistettu. Käräjänotaarin nimike koskisi kaikkia lain voimaan tullessa käräjäoikeuksissa olevia notaareita. Toimivaltaa koskevia uusia säännöksiä voitaisiin soveltaa heti kaikkiin lain voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin ja silloin virassa oleviin notareihin.

3 Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys

Perustuslain 102 §:n mukaan muiden kuin vakinaisten tuomareiden nimittämisestä ja lain 103 §:n mukaan tuomareiden virkasuhteen perusteista säädetään lailla. Perustuslaillisiin periaatteisiin kuuluu, että tuomiovaltaa käyttävät vakinaiseen tuomarinvirkaan laillisessa järjestyksessä nimetyt tuomarit. Tuomioistuinharjoittaja ei perustuslain tarkoittamalla tavalla ole vakinaisessa tuomarinvirassa, mutta toimii lainkäyttötehtävissä. Aikaisemman lainsäädännön yhteydessä on päädytty

siihen, että tuomiovaltaa voidaan rajoittaa määrin yksinkertaisissa asioissa siirtää jopa tuomioistuinten kansliahenkilökunnalle tai lainoppineille harjoittelijoille, notaareille.

Nyt ehdotetulla sääntelyllä toteutettaisiin edelleen nämä perustuslaissa asetetut vaatimukset. Rikosasioissa ehdotetut käräjänotaarin toimivallan laajennukset eivät merkitse sitä, että aikaisemmin hyväksytyt edellytykset tuomiovallan antamisesta henkilöille, jotka eivät ole vakinaisessa tuomarinvirassa, olisivat muuttuneet. Jo aikaisemmin annetussa laissa on säädetty, että notaari voi kirjallisessa menettelyssä käsitellä sellaisen rikosasian, josta lain mukaan voi seurata enintään kahden vuoden vankeusrangaistus. Nyt esitetään käräjänotaarin toimivallan laajentamista niin, että hän voisi ratkaista tällaisen asian myös istunnossa. Muodollisesti tämä ei merkitse uutta toimivallan laajentamista. Asiallisesti käräjänotaarin toimivaltaan tulisi nyt oikeus käsitellä istunnossa myös sellainen tässä tarkoitettu rikosasia, jossa vastaaja on kiistänyt syytteen. Missään näissä tilanteissa käräjänotaari ei kuitenkaan saa tuomita rangaistukseksi muuta kuin sakkoa.

Riita-asioissa ei ole tarkoitus asiallisesti laajentaa käräjänotaareiden toimivaltaa nykyisestä. Käräjänotaarin toimivallan rajat vain määriteltäisiin toisin. Nyt ehdotettujen säännösten hyväksymisen jälkeenkin käräjänotaari voisi käsitellä vain sellaisen asian, jonka ratkaisemiseen hänellä on edellytykset ja asia on laatunsa ja laajuutensa puolesta sellainen, että se sopii käräjänotaarin ratkaistavaksi.

Edellä esitetyllä perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**käräjäoikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan käräjäoikeuslain (581/1993) 17 §:n 3 momentti ja 19 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohdat sellaisina kuin niistä ovat 17 §:n 3 momentti laissa 813/2008 ja 19 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohdat laissa 370/1999; ja

muutetaan 3 a §:n 2 ja 3 momentti, 3b, 4, 4 a, 14, 15, 16, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti sellaisina kuin niistä ovat 3 a ja 3 b §:t laissa 1326/1994, 4 a § laissa 1204/2003, 17 §:n 1 ja 2 momentti laissa 813/2008 ja 20 §:n 2 momentti laissa 960/2000; sekä

lisätään 21 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 629/2005, uusi 2 a kohta seuraavasti:

4 a §

3 a §

Käräjäviskaalin on oltava ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jolla on kokemusta tuomarin tehtävän hoitamisesta.

Hovioikeus nimittää käräjäviskaalin. Laamannilla on oikeus nimittää käräjäviskaali määrääjäksi.

3 b §

Käräjäviskaali voi ilman eri määräystä suorittaa kaikkia niitä tehtäviä, joita käräjänotaari on tämän lain nojalla tai laamannin määräyksestä toimivaltainen suorittamaan.

4 §

Käräjäoikeudessa voi olla lisäksi käräjänotaareita.

Käräjänotaariksi voidaan nimittää ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittanut ja tuomarin valan tai vastaavan vakuutuksen antanut henkilö, jolla on lainkäyttötehtävissä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet sekä soveltuvuus oikeudelliseen ratkaisutoimintaan.

Käräjäviskaaliksi voidaan nimittää 3 a §:n 2 momentissa ja käräjänotaariksi 4 §:n 2 momentissa säädettyt kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö, jolla on käräjäoikeuden tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä:

- 1) yksikielisessä käräjäoikeudessa toisen kielen tyydyttävä ymmärtämisen taito ja tyydyttävä suullinen taito; sekä
- 2) kaksikielisessä käräjäoikeudessa toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Ahvenanmaan käräjäoikeuden käräjänotarien kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneelle voidaan järjestää mahdollisuus tuomioistuinharjoitteluun käräjäoikeudessa siten, että hän toimii käräjänotaarina määrääjänä.

15 §

Määräyksen käräjänotaariksi antaa laamanni.

16 §

Käräjänotaarin tehtävät tulee järjestää siten, että hän perehtyy käräjäoikeuden toimintaan ja saa kokemusta tuomarintehtävistä.

17 §

Käräjänotaari saa ilman eri määräystä:

1) toimittaa avioliittoon vihkimisiä sekä käsitellä ja ratkaista käräjäoikeuden kansliassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja asioita ja hakemusasioita; ja

2) oltuaan virassa kaksi kuukautta toimia käräjäoikeuden puheenjohtajana:

a) yhden tuomarin istunnossa hakemusasiassa;

b) yhden tuomarin istunnossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettua yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä; tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

c) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä, jossa tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa; ja

d) yhden tuomarin istunnossa sakon muuntorangaistusasiassa.

Laamanni voi määrätä virassa kaksi kuukautta olleen käräjänotaarin toimimaan yksittäisessä asiassa:

1) puheenjohtajana riita-asiassa, joka koskee asuinhuoneiston vuokrausta tai jossa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on pääomaltaan enintään 20 000 euroa;

2) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;

3) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;

4) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 6 luvun 1 §:ssä ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 11 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa; ja

5) puheenjohtajana oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettua yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä.

19 §

—————
 Jos 1 momentissa tarkoitettu asia on laaja, tulkinnanvarainen tai muutoin vaikea ratkaista, asia on siirrettävä käräjänotaarin tai käräjäoikeuden lainoppineen jäsenen ratkaistavaksi.
 —————

20 §

—————
 Käräjäviskaalia ja käräjänotaaria syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa. Kansliahenkilökuntaan kuuluvaa syytetään hovioikeudessa, kun kysymys on 19 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä tehdystä virkarikoksesta.
 —————

21 §

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

1) muista kuin 1, 3, 3 a, 4, 4 a ja 13 a §:ssä mainituista käräjäoikeuden viroista sekä niiden kelpoisuusvaatimuksista ja täyttämismenettelystä;

2) käräjäoikeuden lainoppineiden jäsenten ja muiden virkamiesten tehtävistä;

2a) tuomioistuinharjoittelusta kärjäoikeudessa, hovioikeudessa ja hallinto-oikeudessa;

3) kärjäoikeuden lautamiehistä;

4) kärjäoikeuksien tuomiopiireistä;

5) tämän lain muusta täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin.

Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tullessa kärjäoikeuksissa oleviin notaareihin.

2.

Laki**hovioikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hovioikeuslain (56/1994) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 957/2000, se-
kä

lisätään uusi 6 a § seuraavasti:

6 a §

Käräjänotaarit

Hovioikeudessa voi olla lisäksi kärä-
jänotaareita. Käräjänotaarin nimittää hovioi-
keuden presidentti.

Käräjänotaariksi hovioikeuteen voidaan
nimittää käräjäoikeuslain ja tuomioistuinhar-
joittelusta annetun asetuksen tarkoittama
tuomioistuinharjoittelija, joka ennen hovioi-
keusharjoittelun aloittamista on toiminut kärä-
jäoikeudessa käräjänotaarina kuusi kuu-
kautta.

Käräjänotaari voi toimia esittelijänä hovi-
oikeudenlaamannin määräämissä yksittäisis-
sä asioissa.

Käräjänotaarin kielitaitoa koskevana kel-
poisuusvaatimuksena on 6 §:n 2 momentin
mukainen kielitaito.

10 §

Virkarikos

Hovioikeuden kansliapäällikköä, asessoria,
viskaalia ja käräjänotaaria syytetään virkari-
koksesta Helsingin hovioikeudessa. Vastaa-
vasti Helsingin hovioikeuden virkamiehiä
syytetään virkarikoksesta Turun hovioikeu-
dessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

3.

Laki**hallinto-oikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan annetun hallinto-oikeuslain (430/1999) 18 §:n 2 momentti ja 20 §, sekä
lisätään uusi 10 a § seuraavasti:

10 a §

Käräjänotaarit

Hallinto-oikeuden esittelijänä voi olla lisäksi käräjänotaari. Käräjänotaarin nimittää hallinto-oikeuden ylituomari.

Käräjänotaariksi voidaan nimittää käräjäoikeuslain ja tuomioistuinharjoittelusta annetun asetuksen tarkoittama tuomioistuinharjoittaja, joka on toiminut käräjänotaarina käräjäoikeudessa kuusi kuukautta.

Käräjänotaarin kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena on 10 §:n 2 momentin mukainen kielitaito.

18 §

Esittely

Asian esittelee hallinto-oikeustuomari, hallinto-oikeussihteeri, käräjänotaari tai notaari.

20 §

Virkasyyte

Hallinto-oikeuden jäsentä, esittelijää ja käräjänotaaria syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

4.

Laki**avioliittolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avioliittolain (234/1929) 17 a §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se
 on laissa 572/2008 seuraavasti:

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

2) käräjänotaari, joka on käräjäoikeuslain (581/1993) nojalla toimivaltainen toimittamaan vihkimisiä; sekä

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 luku

mättä annettava haaste. Haasteen antaa tuomioistuimen puheenjohtaja tai kärjänotaari.

Syytteen vireillepanosta

8 §

Jollei asiaa 6 §:ssä säädetyllä tavalla heti jätetä tutkimatta, tuomioistuimen on viipy-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

1.

Laki**käräjäoikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan käräjäoikeuslain (581/1993) ja 19 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohdat sellaisina kuin niistä ovat 17 §:n 3 momentti laissa 813/2008 ja 19 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohdat laissa 370/1999; ja
muutetaan 3 a §:n 2 ja 3 momentti, 3b, 4, 4 a, 14, 15, 16, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti sellaisina kuin niistä ovat 3 a ja 3 b §:t laissa 1326/1994, 4 a § laissa 1204/2003, 17 §:n 1 ja 2 momentti laissa 813/2008 ja 20 §:n 2 momentti laissa 960/2000; sekä
lisätään 21 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 629/2005, uusi 2 a kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 a §

3 a §

Käräjäviskaalin on oltava oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on kokemusta tuomarin tehtävän hoitamisesta.

Hovioikeus nimittää käräjäviskaalin.

Käräjäviskaalin on *oltava ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon* suorittanut henkilö, jolla on kokemusta tuomarin tehtävän hoitamisesta.

Hovioikeus nimittää käräjäviskaalin. *Laamannilla on oikeus nimittää käräjäviskaali määrääjäksi.*

3 b §

3 b §

Käräjäviskaali on ilman eri määräystä toimivaltainen suorittamaan kaikkia niitä tehtäviä, joita laamanni voi määrätä notaarin suorittamaan.

Käräjäviskaali *voi ilman eri määräystä suorittaa kaikkia niitä tehtäviä, joita käräjänotaari on tämän lain nojalla tai laamannin määräyksestä toimivaltainen suorittamaan.*

4 §

4 §

Käräjäoikeudessa voi olla lisäksi notaareita. Notaarin on oltava oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut ja hänen on vannottava tuomarin vala tai annettava vastaava vakuutus.

Käräjäoikeudessa voi olla lisäksi *käräjänotaareita.*

Käräjänotaariksi voidaan nimittää ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittanut ja tuomarin valan tai vastaavan vakuutuksen antanut henkilö, jolla on lainkäyttötehtävissä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet sekä soveltuvuus oikeudelliseen ratkaisutoi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 a §

Kärjäviskaaliksi voidaan nimittää 3 a §:n 2 momentissa ja notaariksi 4 §:n 2 momentissa säädettyt kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö, jolla on kärjäoikeuden tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä:

1) yksikielisessä kärjäoikeudessa toisen kielen tyydyttävä ymmärtämisen taito ja tyydyttävä suullinen taito; sekä

2) kaksikielisessä kärjäoikeudessa toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Ahvenanmaan kärjäoikeuden notaarien kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Oikeustieteen kandidaatille voidaan järjestää mahdollisuus tuomioistuinharjoitteluun kärjäoikeudessa siten, että hän toimii notaarina määrääjän.

15 §

Määräyksen notaariksi antaa laamannin esityksestä hovioikeus.

16 §

Notaarin tehtävät tulee järjestää siten, että hän perehtyy kärjäoikeuden toimintaan ja saa kokemusta tuomarintehtävistä.

mintaan.

4 a §

Kärjäviskaaliksi voidaan nimittää 3 a §:n 2 momentissa ja *kärjänotaariksi* 4 §:n 2 momentissa säädettyt kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö, jolla on kärjäoikeuden tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä:

1) yksikielisessä kärjäoikeudessa toisen kielen tyydyttävä ymmärtämisen taito ja tyydyttävä suullinen taito; sekä

2) kaksikielisessä kärjäoikeudessa toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Ahvenanmaan kärjäoikeuden *kärjänotaarien* kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneelle voidaan järjestää mahdollisuus tuomioistuinharjoitteluun kärjäoikeudessa siten, että hän toimii kärjänotaarina määrääjän.

15 §

Määräyksen *kärjänotaariksi antaa laamanni.*

16 §

Kärjänotaarin tehtävät tulee järjestää siten, että hän perehtyy kärjäoikeuden toimintaan ja saa kokemusta tuomarintehtävistä.

17 §

Laamanni voi määrätä:
1) virassa kaksi kuukautta olleen notaarin toimittamaan avioliittoon vihkimisiä sekä käsittelemään ja ratkaisemaan käräjäoikeuden kansliassa:

a) kohta on kumottu L:lla 24.7.2009/579. (24.7.2009/579)

b) hakemusasioita;

c) oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja asioita; sekä

2) virassa neljä kuukautta olleen notaarin tekemään saamista koskevassa yksinkertaisessa riita-asiassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 27 a §:ssä tarkoitettuja ratkaisuja sekä toimimaan käräjäoikeuden puheenjohtajana:

a) yhden tuomarin istunnossa hakemusasiasa;

b) suullisessa valmistelussa ja yhden tuomarin pääkäsitelyssä saamista koskevassa yksinkertaisessa riita-asiassa;

c) yhden tuomarin istunnossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään yksi vuosi ja kuusi kuukautta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna tai matkustuskiellossa; tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

d) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä, jossa tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa; ja

e) yhden tuomarin istunnossa sakon muun-
torangaistusasiassa.

Lisäksi laamanni voi määrätä virassa neljä kuukautta olleen notaarin toimimaan yksittäisessä asiassa:

1) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;

2) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;

3) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 6 luvun 1 §:ssä ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 11 §:ssä tarkoitettussa ta-

17 §

Käräjännotaari saa ilman eri määräystä:

1) toimittaa avioliittoon vihkimisiä sekä käsitellä ja ratkaista käräjäoikeuden kansliassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja asioita ja hakemusasioita; ja

2) oltuaan virassa kaksi kuukautta toimia käräjäoikeuden puheenjohtajana:

a) yhden tuomarin istunnossa hakemusasiasa;

b) yhden tuomarin istunnossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai viran-
toimituksesta pidätettynä; tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

c) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä, jossa tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa; ja

d) yhden tuomarin istunnossa sakon muun-
torangaistusasiassa.

Laamanni voi määrätä virassa kaksi kuukautta olleen käräjännotaarin toimimaan yksittäisessä asiassa:

1) puheenjohtajana riita-asiassa, joka koskee asuinhuoneiston vuokrausta tai jossa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on pääomaltaan enintään 20 000 euroa;

2) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;

3) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanos-
sa;

4) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 6 luvun 1 §:ssä ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 11 §:ssä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

pauksessa; ja

4) puheenjohtajana oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettua yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna tai matkustuskiellossa.

Notaaria ei saa määrätä käsittelemään yksin tai käräjäoikeuden puheenjohtajana asiaa, jota laatunsa tai laajuutensa vuoksi on pidettävä vaikeana ratkaista.

tarkoitettussa tapauksessa; ja

5) puheenjohtajana oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettua yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä.

(kumotaan)

19 §

Laamanni voi kirjallisesti määrätä kansliahenkilökuntaan kuuluvan, joka on vannonut tuomarivalaa vastaavan valan tai antanut vastaavan vakuutuksen sekä saanut tehtävään tarvittavan koulutuksen ja jolla on tehtävän hoitamiseen riittävä taito:

3) kirjaamaan holhouksen;

5) rekisteröimään avioehtosopimuksia.

Jos 1 momentissa tarkoitettu asia on laaja, tulkinnanvarainen tai muutoin vaikea ratkaista, asia on siirrettävä käräjänotaarin tai käräjäoikeuden lainoppineen jäsenen ratkaistavaksi.

19 §

(kumotaan)

(kumotaan)

Jos 1 momentissa tarkoitettu asia on laaja, tulkinnanvarainen tai muutoin vaikea ratkaista, asia on siirrettävä käräjänotaarin tai käräjäoikeuden lainoppineen jäsenen ratkaistavaksi.

20 §

Kärjäviskaalia ja notaaria syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa. Kansliahenkilökuntaan kuuluvaa syytetään hovioikeudessa, kun kysymys on 19 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tehtävässä tehdystä virkarikoksesta.

20 §

Kärjäviskaalia ja *kärjänotaaria* syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa. Kansliahenkilökuntaan kuuluvaa syytetään hovioikeudessa, kun kysymys on 19 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tehtävässä tehdystä virkarikoksesta.

21 §

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

1) muista kuin 1, 3, 3 a, 4, 4 a ja 13 a §:ssä mainituista kärjäoikeuden viroista sekä niiden kelpoisuusvaatimuksista ja täyttämismenettelystä;

2) kärjäoikeuden lainoppineiden jäsenten ja muiden virkamiesten tehtävistä;

(uusi)

- 3) kärjäoikeuden lautamiehistä;
- 4) kärjäoikeuksien tuomiopiireistä;
- 5) tämän lain muusta täytäntöönpanosta.

21 §

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

1) muista kuin 1, 3, 3 a, 4, 4 a ja 13 a §:ssä mainituista kärjäoikeuden viroista sekä niiden kelpoisuusvaatimuksista ja täyttämismenettelystä;

2) kärjäoikeuden lainoppineiden jäsenten ja muiden virkamiesten tehtävistä;

2a) tuomioistuinharjoittelusta kärjäoikeudessa, hovioikeudessa ja hallinto-oikeudessa;

- 3) kärjäoikeuden lautamiehistä;
- 4) kärjäoikeuksien tuomiopiireistä;
- 5) tämän lain muusta täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin.

Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tullessa kärjäoikeuksissa oleviin notaareihin

2.

Laki**hovioikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hovioikeuslain (56/1994) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 957/2000, se-
 kä
lisätään uusi 6 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

(uusi)

6 a §

Käräjänotaarit

Hovioikeudessa voi olla lisäksi käräjänotaareita. Käräjänotaarin nimittää hovioikeuden presidentti.

Käräjänotaariksi hovioikeuteen voidaan nimittää käräjäoikeuslain ja tuomioistuinharjoittelusta annetun asetuksen tarkoittama tuomioistuinharjoittelija, joka ennen hovioikeusharjoittelun aloittamista on toiminut käräjäoikeudessa käräjänotaarina kuusi kuukautta.

Käräjänotaari voi toimia esittelijänä hovioikeudenlaamannin määräämissä yksittäisissä asioissa.

Käräjänotaarin kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena on 6 §:n 2 momentin mukainen kielitaito

10 §

Virkarikos

Hovioikeuden kansliapäällikköä, asessoria ja viskaalia syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa. Vastaavia Helsingin hovioikeuden virkamiehiä syytetään virkarikoksesta Turun hovioikeudessa.

10 §

Virkarikos

Hovioikeuden kansliapäällikköä, asessoria, viskaalia ja *käräjänotaaria* syytetään virkarikoksesta

Helsingin hovioikeudessa. Vastaavasti Helsingin hovioikeuden virkamiehiä syytetään virkarikoksesta Turun hovioikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**hallinto-oikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 18 §:n 2 momentti ja 20 §, sekä
lisätään uusi 10 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(uusi)

10 a §

Käräjänotaarit

Hallinto-oikeuden esittelijänä voi olla lisäksi käräjänotaari. Käräjänotaarin nimittää hallinto-oikeuden ylituomari.

Käräjänotaariksi voidaan nimittää käräjäoikeuslain ja tuomioistuinharjoittelusta annetun asetuksen tarkoittama tuomioistuinharjoittelija, joka on toiminut käräjänotaarina käräjäoikeudessa kuusi kuukautta.

Käräjänotaarin kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena on 10 §:n 2 momentin mukainen kielitaito.

18 §

Esittely

 Asian esittelee hallinto-oikeustuomari, hallinto-oikeussihteeri tai notaari.

18 §

Esittely

 Asian esittelee hallinto-oikeustuomari, hallinto-oikeussihteeri, *käräjänotaari* tai notaari.

20 §

Virkasyyte

Hallinto-oikeuden jäsentä ja esittelijää syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa.

20 §

Virkasyyte

Hallinto-oikeuden jäsentä, esittelijää ja *käräjänotaaria* syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

4.

Laki**avioliittolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avioliittolain (234/1929) 17 a §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 572/2008 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

2) käräjäoikeuden notaari, joka on käräjäoikeuslain (581/1993) nojalla määrätty toimittamaan vihkimisiä; sekä

Ehdotus

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

2) *käräjänotaari*, joka on käräjäoikeuslain (581/1993) nojalla *toimivaltainen* toimittamaan vihkimisiä; sekä

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

5.

Laki**oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 luku

5 luku

Syytteen vireillepanosta**Syytteen vireillepanosta**

8 §

8 §

Jollei asiaa 6 §:ssä säädetyllä tavalla heti jätetä tutkimatta, tuomioistuimen on viipymättä annettava haaste.

Jollei asiaa 6 §:ssä säädetyllä tavalla heti jätetä tutkimatta, tuomioistuimen on viipymättä annettava haaste. *Haasteen antaa tuomioistuimen puheenjohtaja tai kirjuri.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus
käräjäoikeusasetuksen 17–20 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty oikeusministeriön esittelystä, *kumotaan* käräjäoikeusasetuksen (582/1993) 17§ ja 18 §:n 2 ja 3 momentit ja 20 § ; sekä

muutetaan 18 §:n 1 momentti ja 19 § seuraavasti:

18 §

Käräjänotaarin tulee perehtyä tuomioistuinten kansliassa suoritettaviin tehtäviin sekä käsitellä ja itsenäisesti ratkaista käräjäoikeuslain (581/93) 17 §:ssä tarkoitettuja asioita.

kirjojen laatimisessa, varmentamaan käräjäoikeudesta annettavia asiakirjoja sekä hoitamaan muita 22 §:ssä säädettyjä tehtäviä sekä muita kansliassa suoritettavia tehtäviä, jotka eivät liity ratkaisutoimintaan.

19 §

Käräjänotaari voidaan määrätä pitämään pöytäkirjaa, avustamaan toimitus-

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus
tuomioistuinharjoittelusta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty oikeusministeriön esittelystä, säädetään käräjäoikeuslain (581/1993) 21 §:n nojalla, sellaisena kuin se on laissa xx/2011:

1 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) tuomioistuinharjoittelulla käräjäoikeuden, hovioikeuden ja hallinto-oikeuden lainkäyttötehtäviin perehdyttävää käräjänotaarien harjoittelujärjestelmää, joka koostuu työharjoittelusta, koulutuksesta ja seurannasta; sekä
- 2) harjoittelusuunnitelmalla käräjänotaareille harjoittelupaikoissa laadittavaa suunnitelmaa, jossa määritellään harjoittelun tavoitteet ja sisältö.

2 §

Tuomarinvalan tai tuomarinvakuutuksen antaminen

Ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneen henkilön, joka haluaa suorittaa tuomioistuinharjoittelun, on vannottava tuomarinvala tai annettava tuomarinvakuutus hovioikeudessa ja sen jälkeen haettava harjoittelijaksi siihen käräjäoikeuteen, jossa hän haluaa aloittaa harjoittelunsa.

3 §

Valinta tuomioistuinharjoitteluun

Oikeusministeriö ilmoittaa harjoittelupaikat haettaviksi julkisesti kaksi kertaa vuodessa.

Käräjänotaarin nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen käräjäoikeuden laamanni, hovioikeuden presidentti ja hallinto-oikeuden ylituomari. Niiden harjoittelijoiden, jotka suorittavat harjoittelun osittain hovi- tai hallinto-oikeudessa, valinnan tulee tapahtua yh-

teistoiminnassa asianomaisten tuomioistuinten kesken.

Tuomioistuinharjoitteluun otettavien määrästä sovitaan vuosittain tulosneuvotteluissa.

4 §

Valintaperusteet

Käräjänotaarin valinnassa noudatetaan yhtenäisiä valintaperusteita, joita ovat: harjoittelijan aikaisemman työkokemuksen ja siihen rinnastettavan muun kokemuksen perusteella ilmenevä soveltuvuus lainkäyttötehtäviin, motivoituneisuus työskennellä oikeuslaitoksen palveluksessa, opintomenestys sekä opintojen perusteella osoitettu oikeudellinen osaaminen. Harjoittelijan henkilökohtaisia ominaisuuksia voidaan arvioida haastattelemalla.

5 §

Tuomioistuinharjoittelun kesto ja harjoittelupaikat

Tuomioistuinharjoittelu kestää yhteensä yhden vuoden ja sisältää kaksi kuuden kuukauden pituista harjoittelujaksoa. Ensimmäinen harjoittelujakso suoritetaan käräjäoikeudessa. Toinen harjoittelujakso voidaan suorittaa käräjäoikeudessa, hovioikeudessa tai hallinto-oikeudessa.

Harjoittelijalle voidaan perustellusta syystä myöntää lupa keskeyttää harjoittelu ja jatkaa sitä myöhemmin siinä yksikössä, jonka harjoittelujakson aikana harjoittelu keskeytyi.

6 §

Käräjänotaarin ohjaus ja koulutus

Kussakin harjoittelupaikassa käräjänotaarille nimetään ohjaajaksi tuomari, asessori, kokenut esittelijä tai kärjäviskaali. Yksikön päällikön ja harjoittelun ohjaajan tulee yhdessä huolehtia siitä, että käräjänotaaria johdetaan, ohjataan ja seurataan tehtäviensä suorittamisessa.

Käräjänotaarin tulee käräjäoikeudessa saada kokemusta tuomarin sekä hovi- ja hallinto-oikeudessa esittelijän tehtävistä. Käräjänotaarille osoitettujen työtehtävien tulee riittävän monipuolisesti perehdyttää häntä näihin tehtäviin.

Käräjänotaarilla tulee olla mahdollisuus osallistua harjoittelupaikassa järjestettävään koulutukseen sekä käräjänotaareille järjestettävään yhteiseen koulutukseen.

7 §

Harjoittelusuunnitelma

Kukin tuomioistuin laatii harjoittelusuunnitelman harjoittelun tarkemmasta sisällöstä. Harjoittelusuunnitelma sisältää harjoittelun tavoitteet ja tehtävät kussakin harjoitteluvaiheessa, perehdyttämisen ja kouluttamisen käsiteltäviin asiaryhmiin, työtehtävien seurannan, palautteen antamisen sekä muut harjoittelun kannalta keskeiset seikat.

8 §

Varatuomarin arvonimi

Käräjänotaarille voidaan myöntää hakemuksesta varatuomarin arvonimi sen jälkeen, kun hän on toiminut käräjänotaarina yhden vuoden ajan ja suorittanut loppuun kaikki hänelle uskotut tehtävät.

Varatuomarin arvonimen myöntää hovioikeus.

Hakemukseen on liitettävä todistus suoritetusta harjoittelusta.

9 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10 §

Siirtymäsäännökset

Ennen asetuksen voimaantuloa määräaikaan notaarin virkaan nimitetty tuomioistuinharjoittelija suorittaa harjoittelunsa loppuun siinä käräjäoikeudessa, johon hänet on nimetty. Tällaiseen harjoittelijaan sovelletaan kuitenkin tämän asetuksen 6-8 §:n säännöksiä.

Ennen asetuksen voimaantuloa tehdyt käräjänotaarien valinnat ovat voimassa asetuksen voimaantulon jälkeen.

Valtioneuvoston asetus
käräjäoikeusasetuksen 17–20 §:n muuttamisesta

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

17 §. Voimassa oleva käräjäoikeusasetuksen 17 § ehdotetaan kumottavaksi, koska vastaava säännös esitetään sisällytettäväksi samaan aikaan annettavaan tuomioistuinharjoitteluasetukseen.

18 §. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi niin, että harjoittelijan virkanimike muutetaan käräjänotaariksi ja poistetaan sanat laamannin antaman määräyksen perusteella, koska käräjäoikeuslain 17 §:ään ehdotetaan tehtäväksi muutos, jonka mukaan käräjänotaarilla olisi oikeus käsitellä osa lain

kohdassa tarkoitetuista asioista ilman eri määräystä suoraan lain nojalla.

Pykälän 2 ja 3 momentit ehdotetaan kumottaviksi, koska vastaavat säännökset esitetään sisällytettäväksi samaan aikaan annettavaan tuomioistuinharjoitteluasetukseen.

19 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi harjoittelijan virkanimikkeestä johtuva teknisluonteinen muutos.

20 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska vastaava säännös esitetään sisällytettäväksi samaan aikaan annettavaan tuomioistuinharjoitteluasetukseen.

Valtioneuvoston asetus
tuomioistuinharjoittelusta

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdassa ehdotetaan laajennettavaksi tuomioistuinharjoittelun määritelmää siten, että harjoittelu olisi mahdollista käräjäoikeuden lisäksi hallinto- ja hovioikeudessa. Tuomioistuinharjoittelulla tarkoitettaisiin kaikille ylemmän oikeustieteellisen loppututkinnon suorittaneille lakimiehille avointa tuomioistuinlaitoksen lakimiestehtäviin perehdyttävää suunnitelmallista työharjoittelua, koulutusta ja harjoittelijoiden toiminnan seuranta- ja palaute-antamista. Tuomioistuinharjoittelu ei edelleenkään olisi edellytys tuomarin virkaan nimittämiseksi.

Pykälän 2 kohdassa määritelty harjoittelusuunnitelma laadittaisiin kaikissa niissä tuomioistuimissa, joissa on tuomioistuinharjoittelijoita. Suunnitelmien tulisi olla harjoittelun tavoitteiden, sisällön ja koulutuksen osalta valtakunnallisesti mahdollisimman yhtenäisiä harjoittelupaikasta riippumatta. Tällä taattaisiin se, että harjoittelu olisi mahdollisimman samankaltaista kaikissa tuomioistuimissa. Näin turvataan harjoittelun tavoitteet ja saavutetaan myös se etu, että yleisesti tiedetään, mitä tuomioistuinharjoittelun suorittanut henkilö on tehnyt ja mihin hän on saanut jatkokoulutusta.

Harjoittelusuunnitelmassa tulisi selostaa harjoittelun tavoitteet eli perehdyttää harjoittelija monipuolisesti tuomioistuimen toimintaan, antaa hänelle riittävä käsitys ja kokemusta oikeudellisesta ratkaisutoiminnasta sekä perehdyttää hänet tuomarin työhön. Edelleen suunnitelmassa tulee selostaa harjoittelijan ohjaus, koulutus ja työtehtävät niin, että harjoittelu on kehittyvä kokonaisuus.

2 §. Tuomarinvalan tai tuomarinvakuutuksen antaminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyistä käräjäoikeusasetuksen 17 §:ää vastaava säännös tuomarinvalan tai vakuutuksen antamisesta ennen harjoittelun aloittamista. Ehdotuksessa on säilytetty nykyinen käytäntö, jonka mukaan harjoittelija vannoo valan tai antaa vakuutuksen hovioikeudessa.

Vala tai vakuutus voitaisiin antaa missä tahansa hovioikeudessa riippumatta siitä, missä tuomioistuimissa harjoittelu tapahtuu. Muutos nykyiseen olisi, että harjoittelijaa ei enää tarvitsisi siirtää toiseen hovioikeuteen auktantiksi, siinä tapauksessa, että hän aloittaa harjoittelun jonkin toisen hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa käräjäoikeudessa. Tämä perustuu siihen ehdotukseen, että käräjänotaarin nimittäisi käräjäoikeuteen laamanni.

Harjoittelijan on ennen harjoittelun aloittamista osoitettava, että hän on vannonut tuomarinvalan tai antanut tuomarinvakuutuksen.

3 §. Valinta tuomioistuinharjoitteluun. Pykälän 1 momentissa olisi säännös hakumenettelystä. Hakumenettelyä tuomioistuinharjoitteluun uudistettaisiin siten, että kaikkiin harjoittelupaikkoihin olisi vuosittain kaksi keskitettyä yhteistä hakua. Oikeusministeriö ilmoittaisi kaksi kertaa vuodessa harjoittelupaikat haettavaksi hakuilmoituksella. Hakuilmoitus julkaistaisiin valtioneuvoston sivustolla sekä muissa tarkoituksenmukaisissa viestintävälineissä siten, että tieto avoinna olevasta hausta saavuttaisi kohderyhmänsä. Tällä tavoin edistettäisiin tuomioistuinharjoitteluun hakemisen avoimuutta ja saataisiin yhdenmukaiset hakuajat. Hakijoiden kannalta etuna olisi, ettei heidän tarvitsisi tuomiois-

tuinkohtaisesti selvittää, mikä on kunkin tuomioistuimen hakumenettely ja hakuajat.

Tuomioistuinharjoitteluun voisi hakea vasta oikeustieteellisen loppututkimuksen suorittamisen jälkeen. Sen sijaan tuomarinvala tai vakuutus voidaan antaa myöhemminkin ennen harjoittelun aloittamista.

Hakemukset osoitettaisiin tehtäviksi valtion sähköisen Heli-rekrytointijärjestelmän kautta. Järjestelmään täytettäisiin yhtenäinen hakemuslomake, jossa ilmoitettaisiin lomakkeessa kysyttävät perustiedot ja hakijat voitaisiin pyytää vastaamaan tarpeellisiksi katsottaviin lisäkysymyksiin. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi tutkintojen yleisarvosanat, tutkielman aihe ja tutkielmasta saatu arvosana sekä jatko-opinnot. Harjoittelija täyttäisi tällöin vain yhden hakemuksen, jossa hänellä olisi mahdollisuus ilmoittaa ensisijaisuusjärjestyksessä kolme vaihtoehtoista kärjäoikeutta, joissa hän haluaisi aloittaa harjoittelunsa. Toista jaksoa koskeva toivomus tulisi ilmoittaa samassa hakemuksessa eli hakija voisi valita haluaako hän jatkaa samassa kärjäoikeudessa tai siirtyä hovi- tai hallinto-oikeuteen. Jokainen hakija tulisi ensisijaisesti otettavaksi huomioon harjoittelijapaikkoja täytettäessä niissä kärjäoikeuksissa, jotka hän on asettanut etusijoille. Jos hakija ei tulisi valituksi mihinkään ilmoittamaansa harjoittelupaikkaan, hänen hakemuksensa olisi käytettävissä myös muita harjoittelupaikkoja täytettäessä.

Pykälän 2 momentin mukaan niiden kärjäjäntaari on päätoimisessa määrääkaikaisessa virkasuhteessa valtioon ja valtion virkamiestä koskevien yleisten säännösten alainen. Tämä tarkoittaa sitä, että häneen sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimuksia. Tuomioistuinharjoittelija on siten virkamiehenä oikeutettu muun muassa palkalliseen vuosilomaan, sairauslomaan sekä perhevapaisiin edellä mainittujen sopimusten ja muiden säännösten mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten harjoittelijoiden määrät vahvistettaisiin vuosittain. Käytännössä tämä tapahtuisi niin, että vuosittain tulosneuvotteluissa sovitaan, mikä on harjoittelijoiden määrä kussakin tuomioistuimessa. Alkuvaiheessa on tarkoitus, että hovi- ja hallinto-oikeudessa toisen jakson suorittavia harjoittelijoita olisi vain muutama vuosittain siinä määrin kuin asianomaisen tuomioistuimen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset antavat siihen varaa. Edelleen on tarkoitus, että toinen vaihe näissä tuomioistuimissa voitaisiin suorittaa siten, ettei harjoittelupaikan vaihdosta aiheudu ylimääräisiä kustannuksia harjoittelijalle tai

valita seuraavan vuosipuoliskon aikana alkaaviin harjoittelupaikkoihin.

Kukin kärjäoikeus päättäisi harjoittelun alkamisajankohdat ja sen montako harjoittelijaa se valitsee kerralla. Ei ole välttämätöntä, että jokaiseen kärjäoikeuteen valitaan harjoittelijoita jokaisella hakukierroksella, vaan harjoittelijoita voidaan valita yhdellä kertaa myös pidemmälle ajanjaksolle. Pääsääntöisesti jokainen hakukierros ja sen perusteella tehtävät valinnat muodostavat itsenäisen kokonaisuuden, mutta aiempia hakemuksia voidaan hyödyntää täytettäessä harjoittelupaikkoja esimerkiksi peruutustapauksissa.

Hovi- ja hallinto-oikeudet tietävät tulosneuvottelujen yhteydessä viimeistään lokamarraskuussa, onko niillä mahdollisuus ottaa harjoittelijoita seuraavana vuonna. Tämän vuoksi seuraavan vuoden ensimmäisen vuosipuoliskon aikana alkavat harjoittelupaikat julistettaisiin haettaviksi lokakuun aikana ja valinnat tehtäisiin marraskuussa. Silloin jo tiedetään kahdessa tuomioistuimessa harjoittelevien harjoittelijoiden määrät tuomioistuimittain.

Toinen haku olisi huhtikuussa ja toukuu-kuun aikana valittaisiin toisen vuosipuoliskon aikana aloittavat harjoittelijat.

Tuomioistuinharjoittelua suorittava kärjäjäntaari on päätoimisessa määrääkaikaisessa virkasuhteessa valtioon ja valtion virkamiestä koskevien yleisten säännösten alainen. Tämä tarkoittaa sitä, että häneen sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimuksia. Tuomioistuinharjoittelija on siten virkamiehenä oikeutettu muun muassa palkalliseen vuosilomaan, sairauslomaan sekä perhevapaisiin edellä mainittujen sopimusten ja muiden säännösten mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten harjoittelijoiden määrät vahvistettaisiin vuosittain. Käytännössä tämä tapahtuisi niin, että vuosittain tulosneuvotteluissa sovitaan, mikä on harjoittelijoiden määrä kussakin tuomioistuimessa. Alkuvaiheessa on tarkoitus, että hovi- ja hallinto-oikeudessa toisen jakson suorittavia harjoittelijoita olisi vain muutama vuosittain siinä määrin kuin asianomaisen tuomioistuimen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset antavat siihen varaa. Edelleen on tarkoitus, että toinen vaihe näissä tuomioistuimissa voitaisiin suorittaa siten, ettei harjoittelupaikan vaihdosta aiheudu ylimääräisiä kustannuksia harjoittelijalle tai

valtiolle. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että pääsääntöisesti nämä harjoittelijat suorittaisivat käräjäoikeusjakson hovi- tai hallinto-oikeuden sijaintipaikkakunnan käräjäoikeudessa tai käräjäoikeudessa, joka on samalla työssäkäyntialueella.

Tarkoituksenmukaista olisi, että harjoittelupaikkojen määrät selviäisivät mahdollisimman aikaisin, jolloin harjoittelupaikkoina toimivat tuomioistuimet voisivat suunnitella toimintaansa ja ajoissa valita kahdessa tuomioistuimessa harjoittelevat.

4 §. Valintaperusteet. Tuomioistuinharjoittelijan muodolliset kelpoisuusvaatimukset säilyisivät ennallaan eli valittavalta edellytetään ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittamista ennen kuin hän voi edes ilmoittautua harjoittelijaksi. Valinnassa noudatetaan perustuslain 125 § 2 momentissa määriteltyjä yleisiä nimitysperusteita.

Pykälässä ehdotetaan harjoittelijoiden valintaperusteiden yhdenmukaistamista. Tämä on tarpeen poistamaan epäilyt, että nykyisin notaareita valittaisiin epäasiallisin perustein. Valintoja tehtäessä harjoittelijoilta edellytetäisiin lainkäyttötehtävissä tarvittavia henkilökohtaisia ominaisuuksia. Näitä olisivat esimerkiksi hakijan opintomenestyksen ja mahdollisten jatko-opintojen perusteella osoitettu oikeudellinen osaaminen, prosessi- ja aineellisoikeudellinen asiantuntemus sekä kyky tunnistaa, analysoida ja ratkaista oikeudellisia ongelmia. Hakijan aikaisemman työkokemuksen ja siihen rinnastettavan muun kokemuksen perusteella tulisi arvioida hänen soveltuvuuttaan oikeuslaitoksen lainkäyttötehtäviin. Hakijan motivaatiota työskennellä jatkossa oikeuslaitoksen palveluksessa tulisi myös selvittää. Lisäksi varteenotettavimpien hakijoiden henkilökohtaisia ominaisuuksia ja soveltuvuutta tulisi arvioida haastattelun perusteella.

Asetuksen tekstissä kuvattu valintaperusteiden luettelo ei ole tyhjentävä, eikä mainittujen seikkojen järjestystä tai painoarvoa ole tekstissä vahvistettu. Valinta on aina valitsijan kokonaisuutena perustuva ratkaisu, johon epäasialliset seikat, kuten sukupuoli, kotipaikka tms. eivät saisi vaikuttaa.

Esityksen mukaan tavoitteena olisi valita harjoitteluun lahjakkaita oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, joilla parhaassa tapauksessa olisi jo monipuolista

työkokemusta ja joilla harjoittelun jälkeen olisi mahdollisuus ja halukkuus työllistyä oikeuslaitoksessa. Hovi- ja hallinto-oikeuksiin tulisi valita ensisijaisesti hakijoita, joiden työkokemus ja suuntautuneisuus tukisivat tätä valintaa ja joiden työuraa tai sen suunnitellua harjoittelu hovi- tai hallinto-oikeudessa edistää.

Valintavaiheessa on ennen nimitystä selvítettävä, että harjoittelija täyttää asianomaisesti tuomioistuimessa edellytettävät kielitaitovaatimukset.

5 §. Tuomioistuinharjoittelun kesto ja harjoittelupaikat. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuinharjoittelun kokonaispituus olisi edelleen yksi vuosi. Tarkoituksena on, että harjoittelu suoritettaisiin yhden vuoden aikana. Tuomioistuinharjoittelu suoritettaisiin työskentelemällä mainituissa harjoittelupaikoissa. Harjoittelija toimisi näissä tuomioistuimissa lakimiehen tehtävissä niiden toimivaltuuksien puitteissa, mitä käräjäoikeuslaissa, hovioikeuslaissa ja hallinto-oikeuslaissa säädetään.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan harjoittelijalle voitaisiin perustellusta syystä myöntää lupa keskeyttää harjoittelu ja taata sen jatkaminen myöhemmin samassa paikassa. Keskeyttämisperusteena tulisi sairauden lisäksi hyväksyä esimerkiksi myös vanhemmuuteen liittyvät perhevapaat. Palkallinen vuosiloma ei voisi pidentää yhden vuoden mittaista harjoittelujaksoa.

6 §. Käräjänotaarin ohjaus ja koulutus. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan jokaiselle harjoittelijalle nimitettäväksi henkilökohtainen tutortuomari, jollaisena voisi toimia myös vakinaisessa virassa oleva asessori, kokenut esittelijä tai kärjäviskaali. Tutortuomarilla tulisi olla useamman vuoden kokemus kyseisen tuomioistuimen toiminnasta. Harjoittelijoille tulisi kuitenkin järjestää mahdollisuus työskennellä useampien henkilöiden kanssa. Tutortuomari voisi vaihtua harjoittelun aikana.

Tutortuomarin tehtävänä olisi ohjata, tukea ja kannustaa harjoittelijaa työssä oppimiseen harjoittelujakson aikana sekä seurata harjoittelijan toimintaa ja varmistautua siitä, että harjoittelija tekee loppuun kaikki hänelle annetut tehtävät. Tämä tarkoittaisi, että harjoittelija perehdytetään riittävästi tehtäviinsä ja

että varsinkin kunkin harjoittelujakson alussa harjoittelija ratkaisisi hänelle jaettuina asioita tutortuomarin valvonnassa. Tutortuomareiden valinnassa tulisi kiinnittää huomiota muun muassa ohjaajan soveltuvuuteen, kiinnostukseen ja ammattitaitoon. Tutoreille tulisi järjestää riittävä koulutus ohjaajan tehtävistä.

Pykälän 2 momentin mukaan viraston päällikkö olisi yhdessä tutortuomarin kanssa vastuussa siitä, että harjoittelija saa harjoittelun onnistumisen kannalta riittävän kehittäviä ja monipuolisia tehtäviä. Viraston päällikkö vastaisi yhdessä tutortuomarin kanssa myös siitä, että harjoittelijaa johdetaan, ohjataan ja valvotaan tehtävien suorittamisessa.

Pykälän 3 momentin mukaan myös harjoittelijoilla tulisi aina olla mahdollisuus osallistua kaikkeen harjoittelupaikassa järjestettävään koulutukseen. Kussakin tuomioistuimessa tulisi järjestää myös käräjänotaareille tarkoitettua omaa koulutusta kustakin asiar ryhmästä harjoittelijan aloittaessa ko. asioiden käsittelemisen. Lisäksi tuomioistuimissa voidaan järjestää harjoittelijoille soveltuvaa yleistä koulutusta esimerkiksi tuomarin roolista, prosessin johtamisesta, tuomion perustelemisesta tms. aiheista. Kouluttajina voisivat olla päällikkötuomarit, tutorit tai muut kokeneemmat lakimiehet.

Käytettävissä olevien varojen puitteissa olisi tarpeen järjestää erillisiä käräjänotaaripäiviä joko valtakunnallisesti tai hovioikeuspiireittäin. Näissä voitaisiin käsitellä harjoittelua ja sen tavoitteita yleensä, tuomarin rooliin ja tehtäviin kuuluvia aiheita, ajankohtaisia oikeudellisia kysymyksiä ja erityisesti harjoittelussa usein esille tulevia teemoja.

7 §. Harjoittelusuunnitelma. Pykälässä ehdotetaan ensin, että kussakin harjoittelupaikassa laadittaisiin 1 §:ssä tarkoitettu harjoittelusuunnitelma. Harjoittelusuunnitelman tulisi sisältää harjoittelun tavoitteet ja tehtävät kussakin harjoitteluvaiheessa, perehdyttämisen ja kouluttamisen käsiteltäviin asiaryhmiin, työtehtävien seurannan, palautteen antamisen sekä muut harjoittelun kannalta keskeiset seikat.

Suunnitelmassa tulisi olla maininta kaikista niistä tehtävistä, joita harjoittelija tekee ja miten nämä on vaiheistettu niin, että harjoittelu olisi jänävä kokonaisuus. Tehtävien tulisi alkuvaiheessa olla tuomioistuimen toi-

mintaan perehdyttäviä. Tehtävien vaatimustaso voisi kasvaa harjoittelijan kokemuksen myötä. Edelleen tehtävien tulisi olla niin monipuolisia, että harjoittelija saa riittävän kuvan koko tuomioistuimen toiminnasta.

Suunnitelmassa kuvattaisiin myös harjoittelijalle annettava koulutus sekä sen sisältö ja vaiheistus. Samoin harjoittelun ohjaus ja seuranta kuuluisivat harjoittelusuunnitelmassa mainittaviin asioihin.

Palautteen antamisella ja arvioinnilla tarkoitettaisiin lähinnä harjoittelijan ja tutortuomarin välisiä keskusteluja harjoittelun onnistumisesta ja harjoittelijan kehittymisestä. Tällainen palautekeskustelu tulisi käydä ainakin jokaisen harjoittelujakson lopussa. Harjoittelijalle annettava palaute voisi sisältää arviointia esimerkiksi hänen yhteistyötaitoistaan, ammattitaidostaan ja vastuuntunnonaan sekä hänen toimintansa tuloksellisuudesta. Lisäksi on huolehdittava siitä, että harjoittelija saattaa ennen toimikautensa päättymistä loppuun kaikki hänelle uskotut tehtävät.

Tämän muistion liitteeksi on laadittu esimerkkejä harjoittelusuunnitelman sisällöksi. Ne eivät ole sitovia ohjeita tai malleja, vaan kukin tuomioistuin laatii omat suunnitelmansa tuomioistuimen omien tavoitteittensa, toimintatapojensa ja tarpeittensa mukaisesti.

8 §. Varatuomarin arvonimi. Pykälän 1 momentin mukaan varatuomarin arvonimi voitaisiin myöntää harjoittelijalle, joka on toiminut käräjänotaarina yhden vuoden ja suorittanut loppuun kaikki hänelle uskotut tehtävät. Varatuomarin arvonimeä myönnettäessä ei enää selvitetäisi mitä tehtäviä ja kuinka paljon harjoittelija on harjoittelun aikana tehnyt.

Pykälän 2 momentin mukaan arvonimen myöntäisi aina hovioikeus. Tällä tarkoitetaan sitä hovioikeutta, jonka tuomiopiirissä harjoittelu on suoritettu loppuun.

Pykälän 3 momentin mukaan harjoittelijan olisi varatuomarin arvonimeä hakiessaan liitettävä hakemukseen laamannin ja hallinto-oikeudessa suoritettujen harjoittelujakson osalta ylituomarin todistus siitä, kuinka kauan hän on ollut tuomioistuinharjoittelijana ja että hän on suorittanut loppuun kaikki hänelle annetut tehtävät.

9 §. Voimaantulo. Pykälässä on voimaantulosäännös. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti tuomioistuinharjoittelua koskevien käräjäoikeuslain, hallinto-oikeuslain ja hovioikeuslain muutosten kanssa eli päivänä kuuta 2011.

10 §. Siirtymäsäännökset. Tämän asetuksen voimaan tullessa on käräjäoikeuksissa tuomioistuinharjoittelussa aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti nimettyjä notaareita. Pykälän mukaan heidän kohdallaan noudatettaisiin tämän asetuksen 6

-8 §:n säännöksiä eli heillä olisi mahdollisuus osallistua harjoittelunsa aikana harjoittelijoille järjestettävään koulutukseen ja heidän kohdallaan noudatettaisiin harjoittelusuunnitelmaa soveltuvin osin. Varatuomarin arvo myönnettäisiin heille näiden uusien säännösten mukaisesti.

Tämän asetuksen voimaan tullessa käräjäoikeuksissa voi olla valittuna jo useampia notaareja. Nämä valinnat ovat voimassa asetuksen voimaantulon jälkeen.

KÄRÄJÄNOTAARIN HARJOITTELUSUUNNITELMA KÄRÄJÄOIKEUDESSA

1. TAVOITTEET

1.1. Jatkokoulutus

Tuomioistuinharjoittelun päätarkoituksena käräjäoikeudessa on oikeustieteen kandidaatin/maisterin tutkinnon jälkeinen jatkokoulutus, jossa käräjänotaari oppii monipuolisen ja käytännönläheisen käräjäoikeustyöskentelyn sekä tutustuu tuomarin rooliin ja ajattelutapaan. Nuoren lakimiehen jatkokoulutuksen ja uravalinnan kannalta tällä on suuri merkitys.

1.2. Työvoimaresurssi

Käräjäoikeuden näkökulmasta notaarit ovat myös tarpeellinen työvoimaresurssi. He ratkaisevat merkittävän osan käräjäoikeuteen saapuvista asioista. Peruskoulutuksensa ja aikaisemman työkokemuksensa vuoksi heistä on hyötyä asiakaspalvelussa ja toimistohenkilökunnan oikeudellisessa tukemisessa.

1.3. Rekrytointi

On muistettava myös tuomioistuimen yleiset tarpeet tulevien tuomareiden kouluttamisessa ja rekrytoinnissa. Tuomioistuinharjoittelun suorittaneet juristit tuntevat tuomioistuimen toimintatavat, mikä helpottaa asiointia ja tuomioistuimen toimintaa.

2. TERVETULOKESKUSTELUT

Laamanni

- mitä käräjänotaarilta odotetaan, mihin harjoittelu tähtää
- tulostavoitteet
- käräjänotaarin omien toiveiden kartoittaminen

Hallintopäällikkö/hallinnollinen osastosihteeri

- talon tavat ja säännöt
- henkilöstöasiat

Tutortuomari Käräjänotaarille määrätään heti hänen aloittaessaan työskentelyn käräjäoikeuden tutortuomari. Tutortuomarin määrää laamanni.

- harjoitteluajan sisältö
- työtehtävät

3. PEREHDYTTÄMINEN

3.1. Omatoimisesti - jaettuun perehdytysmateriaalin
 - eri asiaryhmiin liittyvään lainsäädäntöön
 - annettuihin ohjeisiin

3.2. Vanhempi käräjänotaari

- opastaa, neuvoo ja perehdyttää

3.3. Tutortuomari

- opastaa ja neuvoo
- on käräjänotaarin tukena koko harjoittelun ajan
- käy esim. läpi käräjänotaarin kanssa ensimmäisen istuntopäivän asiat ja tarvittaessa myöhemminkin
- seuraa käräjänotaarin työn edistymistä ja työn laatua

3.4. Perehdytys eri asiaryhmiin

Käräjäoikeudessa järjestetään lyhyt tietoisuustyypinen koulutus muun muassa seuraavien asiaryhmien osalta

- edunvalvonta-asiat
- konkurssi-asiat
- velkajärjestely-asiat
- riidattomat lapsi-asiat
- pesänselvittäjän ja pesänjakajan määräämistä koskevat asiat

Tästä huolehtivat esim. vastuutuomarit yhdessä vastuusihteerien kanssa.

Tutortuomari vastaa perehdytyksestä rikosasioihin ja rikosprosessiin ja erityisesti prosessinjohtoon. Hän myös huolehtii, että perehdytys laajoihin riita-asioihin toteutuu.

Kaikki tuomarit ja myös kansliahenkilökunta opastavat tarvittaessa käräjänotaaria. Neuvoa kysytään ensisijaisesti

omalta tutortuomarilta, vastuutuomarilta tai eri asiaryhmien osalta erikoisosaamista omaavilta tuomareilta.

4. HARJOITTELUKAUDEN SISÄLTÖ

4.1 Harjoittelun jaksotus ja luonne

Harjoittelu jakautuu kahteen kuuden kuukauden pituiseen harjoittelujaksoon.

Tarkoituksenmukaista on, että harjoittelu-aika kärjäoikeudessa jaksotetaan asiaryhmäkohtaisesti. Kärjänotaari voi näin keskittyä aina pääasiassa jakson asiaryhmiin. Jaksojen väliset rajat eivät kuitenkaan ole jyrkkiä. Tärkeää on, että kärjänotaarin tehtävät painottuvat monipuolisen ja käytännönläheisen tuomioistuintyöskentelyn oppimiseen sekä tuomarin rooliin ja ajattelutapaan tutustumiseen. Jaksotuksessa otetaan myös huomioon, että jälkimmäisellä jaksolla notaarin perehdytys on syvempää ja hänelle annetaan vaativampia tehtäviä.

Kärjänotaari pyrkii käsittelemään ja ratkaisemaan kaikki hänelle jaetut asiat joutuisasti ja jakson vaihtumisesta riippumatta.

Laamanni huolehtii siitä, ettei kärjänotaari harjoittelukauden aikana käsittele tai ratkaise asiaa, jota on laatunsa tai laajuutensa puolesta pidettävä vaikeana ratkaista.

4.2. Jakso 1

4.2.1 Kuukaudet 1-2, ratkaisovalta kansliassa

Asiakaspalvelu

- asiakaspalvelu, asiakirjojen vastaanotto ja kirjaaminen ym. tehtävät kansliassa.

Summaariset asiat

- perehtyminen, käsittely ja ratkaisu

Istuntojen seuraaminen ja pöytäkirjan pitäminen

- eri tuomareiden riita- ja rikosistuntojen seuraaminen
- kärjänotaari perehtyy kärjäsihteerin avustuksella myös kärjäsihteerin työhön
- kärjänotaari toimii sekä riita- että rikosasioissa pöytäkirjanpitäjänä ja huolehtii muista istunnossa vaadittavista tehtävistä

- rikosasioiden valmisteluun liittyviä toimenpiteitä
- käräjänotaari voi rikosasioissa esittää tuomarille oman näkemyksensä asian relevanteista seikoista ja laatii ratkaisuehdotuksen perusteluineen.

Pakkokeinoasiat

- seuraa vähintään yhden vangitsemisasian istunnon

Konkurssi- ja velkajärjestelyasiat

- perehtyminen, käsittely ja ratkaisu

Rikosasioiden jako voi alkaa haastamista varten jo noin kuukausi ennen tämän jakson päättymistä.

4.2.2. Kuukaudet 3-6, ratkaisuvälillä kansliassa ja istunnossa

Edelleen

- riitautuneet summaariset asiat
- konkurssiasiat
- velkajärjestelyasiat

Lisäksi

- Hakemusasiat; perehtyminen, käsittely ja ratkaisu
- riidattomat edunvalvonta-asiat pl. toimintakelpoisuuden rajoittamiset
 - riidattomat perheoikeudelliset asiat
 - pesänselvittäjän ja -jakajan määräämiset

Kirjallisessa menettelyssä ratkaistavat rikosasiat

Rikosistunnot

- yhden tuomarin kokoonpanossa
- sakonmuuntoasiat

Lautakuntakokoonpanossa ratkaistavien asioiden jako voi alkaa haastamista varten jo noin kuukausi ennen tämän jakson päättymistä.

4.3. Jakso 2

4.3.1 Kuukaudet 7-12, ratkaisuvälillä kansliassa ja istunnossa

11 kuukauden jälkeen notaarille ei pääsääntöisesti jaeta enää uusia asioita

Käräjäoikeuden harkinnan mukaan jaksossa 1 mainittuja asioita.

Rikositunnit lautakuntakokouksissa.

Tarvittaessa osallistuminen kolmen tuomarin kokoukseen

Käräjänotaari toimii tarvittaessa sihteerinä istunnoissa, tuomaripalaverissa ja asetetuissa lausuntotyöryhmissä.

Laajat riita-asiat

Tarkoitus on, että käräjänotaari seuraisi laajan riita-asian koko elinkaaren. Pyrkimyksenä on kehittää harjoittelijan analyyttistä ajattelua, opettaa oikeudellista argumentaatiota ja auttaa käräjänotaaria hahmottamaan oikeudellista problematiikkaa.

Käräjänotaari käy läpi ja valmistelee laajoja riita-asioita (haastehakemus, vastaus, yhteenvedon laatiminen sekä sihteerinä toimiminen valmisteluistunnossa ja pääkäsitelyssä). Käräjänotaari perehtyy myös asiaan liittyvään lainsäädäntöön, oikeustapauksiin ja oikeuskirjallisuuteen. Laadultaan sopivissa jutuissa käräjänotaari laatii ratkaisuehdotuksen perusteluineen.

5. ASIAMÄÄRÄT

Käräjänotaareiden käsittelemät asiamäärät vaihtelevat käräjäoikeuden ja käräjänotaarin kulloisenkin työtilanteen mukaan. Yleisesti käräjänotaarit ratkaisevat kaikki sellaiset asiat, joihin heidän toimivaltansa riittää, mutta jotka eivät sovellu kansliahenkilökunnan ratkaistaviksi.

6. KOULUTUS

Käräjänotaari osallistuu käräjäoikeuden ja hovioikeuspiirin järjestämään yhteiseen koulutukseen, laatutyöhön ja informaatiotilaisuuksiin, lisäksi käräjänotaari osallistuu käräjänotaareiden yhteisille koulutuspäiville.

7. SEURANTA

Tutortuomari ja käräjänotaari käyvät harjoittelujakson aikana palaute- ja arviointikeskusteluja.

8. PÄÄTÖSKESKUSTELUT

Harjoittelukauden päättyessä kärjänotaari käy päätöskeskustelut tutortuomarin, osastonjohtajan ja laamannin kansassa.

Harjoittelija saa palautetta työstään ja antaa palautetta kärjäoikeudelle harjoittelun sisällön kehittämiseksi.

Keskenjääneiden asioiden vaihe todetaan ja asiat siirretään nuoremmille kärjänotaareille.

KÄRÄJÄNOTAARIN HARJOITTELUSUUNNITELMA HOVIOIKEUDESSA

I ORIENTOINTI

Tervetulokeskustelut, tutustuminen taloon ja tehtäviin

Presidentti, kansliapäällikkö ja hallintonaari hallinnossa

- hovioikeuden toiminta ja tilat
- harjoittelija oikeudet ja velvollisuudet sekä virkamiesoikeudellinen asema
- mitä harjoittelijalta odotetaan, mihin harjoittelu tähtää
- tutustuminen pääpiirteittäin hallinnon tehtäviin
- mahdolliset hallinnon määräämät erityistehtävät harjoittelujaksolle

Hovioikeudenlaamanni, tutortuomari ja asessori osastolla

- hovioikeuden lainkäyttötoimintaan tutustuminen
- työnkulkuun ja työmenetelmiin tutustuminen
- alustava perehdyttäminen harjoittelijan tehtäviin ja toimenkuvaan
- kollegiaalinen päätöksenteko sekä esittelijän/valmistelijan tehtävät
- esittelijän ja valmistelusta vastaavan tuomarin yhteistyö ja työnjako
- muutoksenhakujärjestelmään perehtyminen

Hovioikeuden tietokannat ja tiedonhaku

Informaatikko ja asessori

- asianhallintajärjestelmä ja työssä käytettävät tietokannat
- työjärjestys ja sähköiset ohjeet
- tuomioistuinten perehdyttämisoppaat ja esittelijän käsikirja

Kirjaamo

Tutustuminen kirjaamon tehtäviin kirjaajan opastuksella

- valituksen kirjaaminen diaariin
- juttujen kiireellisyys ja laatu
- juttujen jako osastolle
- julkisuuskysymykset
- muut kirjaamon tehtävät
- asiakaspalvelu

Osastokanslian tehtävät

Lainkäyttönotaari ja asessori

- juttujen jako osastokansliassa valmistelusta vastaavalle jäsenelle
- jako esittelijälle
- pääkäsittelyistä sopiminen
- pöytäkirjojen laatiminen
- kutsujen laatiminen
- vastausten, lausumien ja selvitysten pyytäminen
- taltioiden laatiminen
- julkipano
- muut osastokanslian tehtävät

II LAINKÄYTTÖ

Tutustuminen esittelijän/valmistelijan tehtäviin sekä avustavan lakimiehen tehtävät

Tutortuomari, asessori ja viskaali

- avustaminen oikeuskysymysten tutkimisessa
- esittelyyn menevien juttujen valmistelu esittelijän/tutortuomarin kanssa
- esittelymuistion ja tuomiokonseptin laatiminen
- esittelyjen seuraaminen
- pääkäsittelyyn menevien juttujen valmistelu esittelijän/tutortuomarin kanssa
- pääkäsittelyjen seuraaminen
- ratkaisun perustelevaaminen

Tutustuminen valmistelusta vastaavan tuomarin tehtäviin / avustavan lakimiehen tehtävät

Tutortuomarina toimiva hovioikeudenneuvos

- avustaminen oikeuskysymysten tutkimisessa
- jatkokäsittelylupaa vaativan jutun valmistelun ja esittelyn seuraaminen
- valmistelusta vastaavan tuomarin ja esittelijän valmisteluyhteistyö
- pääkäsittelyjen seuraaminen
- pöytäkirjan laatiminen ja valmistelijan tehtävien hoitaminen pääkäsittelyssä valmistelusta vastaavan tuomarin ohjauksessa jutuissa, joille ei ole määrätty esittelijää
- tuomion kirjoittaminen yhdessä tutortuomarin kanssa

Omien juttujen valmisteleminen ja esitleminen

Osaston lainkäyttötoiminnasta vastaava hovioikeudenlaamanni määrää käräjännotaarille valmisteltavaksi ja esiteltäväksi soveliaaksi katsomansa jutut. Tutortuomari ja asessori avustavat harjoittelujakson aikana käräjännotaarin vastuulle jaettavan noin 30 jutun valinnassa.

Esittelyjuttujen valmistelussa käräjänotaari saa ohjausta tutortuomarilta, valmistelusta vastaavalta tuomarilta, asessorilta ja esittelijöiltä. Istunnossa hän saa välittömän palautteen siitä, onko olennaiset ongelmat hahmotettu ja ratkaisut löydetty sekä onko päätöksen kirjoitustapa asianmukainen. Jälkitöinä harjoittelija huolehtii, että esittelyistunnossa sovitut muutokset tehdään konseptiin joutuisasti ja päätös kirjoitetaan taltioksi. Harjoittelija huolehtii asianosaisille annettavista päätöskappaleista, tuomiolauselmailmoituksista ja määrää oikeudenkäyntimaksun.

Pääkäsittelyjuttuja valmistellessaan käräjänotaari huolehtii tutortuomarin taikka muun valmistelusta vastaavan tuomarin ohjauksessa muun muassa jutun pääkäsittelysuunnitelman laatimisesta, asianosaisten ja todistajien kutumisesta, muistion laatimisesta keskeisiin oikeuskysymyksiin, vaatimusten ja vastausten kirjaamisesta yhteenvetokonseptiin sekä pöytäkirjan pitämisestä pääkäsittelyssä. Päätösneuvottelujen pohjalta käräjänotaari kirjoittaa jutun ratkaisuluonnoksen perusteluineen ja huolehtii konseptin ja taltion kierron jälkeen jutun antamisesta asianosaisille ilmoitettuna päivänä sekä muista ratkaisun antamiseen liittyvistä toimista.

Valmisteluapuna laajoissa asioissa

Käräjänotaari avustaa esittelijää tai tutortuomaria laajemmissa ja vaikeammassa selvittelytyötä vaativissa jutuissa, joita hän ei asian laadun tai käsittelyn pitkän aikajänteen vuoksi voi itsenäisesti hoitaa. Mahdollisuuksien mukaan harjoittelija saa selvitettäväkseen esimerkiksi yhtiö- tai työoikeudellisia kysymyksiä, kiinteistö- tai asuntoriitoja sekä EU-oikeutta taikka ihmisoikeussopimuksia sivuavia kysymyksiä. Harjoittelija voi myös avustaa oikeudenkäyntiaineiston hallinnassa esimerkiksi laajoissa huumausaine- tai talousrikosjutuissa.

III OHJAUS JA KOULUTUS

Henkilökohtainen

Käräjänotaari saa henkilökohtaista perehdyttämistä, ohjausta ja koulutusta harjoittelusuunnitelmassa nimetyiltä tahoilta. Tutortuomarilla on kuitenkin kokonaisvastuu harjoittelijan ohjauksesta ja valvonnasta sekä palautteen antamisesta. Tutortuomari ja harjoittelija käyvät harjoittelujakson aikana useita palaute- ja arviointikeskusteluita. Harjoittelija kirjaa oppimispäiväkirjaansa / seurantalomakkeelle saamansa koulutuksen, seuraamansa käsitteletyt, suorittamansa tehtävät sekä käymänsä palaute- ja arviointikeskustelut. Harjoittelija laatii myös raportin harjoittelustaan hovioikeudessa.

Yhteinen

Käräjänotaari osallistuu hovioikeuden ja hovioikeuspiirin yhteiseen koulutukseen, laatutyöhön, informaatiotilaisuuksiin, tutustumiskäynteihin sekä kaikkiin muihin harjoittelupaikan henkilökunnan yhteisiin tilaisuuksiin. Lisäksi harjoittelija osallistuu käräjänotaareiden yhteisille koulutuspäiville.

Päätöskeskustelut tutortuomarin, hovioikeudenlaamannin, kansliapäällikön ja presidentin kanssa

Harjoittelukauden päättyessä harjoittelija saa palautetta työstään ja antaa palautetta hovioikeudelle harjoittelun sisällön kehittämiseksi.

Kesken jääneiden asioiden vaihe todetaan ja asiat siirretään osaston asessorille.

KÄRÄJÄNOTAARIN HARJOITTELUSUUNNITELMA HALLINTO-OIKEUDESSA

I ORIENTOINTI

Tervetulokeskustelut

Ylituomari tai jaoston puheenjohtaja

- Mitä käräjänotaarilta odotetaan, mihin harjoittelu tähtää
- Tulostavoitteet
- Hallinto-oikeuden eri asiaryhmät
- Käräjänotaarin omien toiveiden kartoittaminen

Tutortuomari

- Kollegiaalinen päätöksenteko ja esittelijän rooli
- Esittelijän ja tarkastavan jäsenen yhteistyö ja työnjako
- Erilaiset ratkaisukokoonpanot, asiantuntijat
- Hallintolainkäytön pääperiaatteet, eroavuudet käräjäoikeudessa opittuun
- Julkisuus / salassapito
- Juttujen kiireellisyys ja laatu

Tutustuminen kirjalliseen ja sähköiseen aineistoon

- Hallinto-oikeuslaki ja -asetus, hallinto-oikeuden työjärjestys
- Tuomioistuinten omat uuden työntekijän perehdyttämisoppaat, esittelijän oppaat ym.
- Asianhallintajärjestelmä
- Kirjastotietokanta
- Päätöspohjat, valitusosoitukset, muut mallikokoelmat
- Päätösten rakenne: tunnistetiedot, resiitti, ratkaisuosaa, muutoksenhaku, jakelu, oikeudenkäyntimaksut

Kirjaamo

- Tutustuminen jutun vaiheisiin kirjaamon näkökulmasta: vireilletulo, asiakirjavihon muodostaminen, juttujen jako, kuulemiset ja muut välitöimet asianhallinnassa, ratkaisutiedot, päätöksen antaminen, päätöskappalet asianosaisille
- Asiakaspalvelu
- Muut kirjaamon tehtävät

II LAINKÄYTTÖ

Istuntojen seuraaminen tutortuomarin tai ohjaavan esittelijän jutuis- sa

- Kirjallisessa menettelyssä ratkaistavat asiat
- Suulliset käsittelyt
- Katselmukset

Omat esittelyt

Uuteen asiaryhmään siirtyminen alkaa **tietoiskulla**, jossa valotetaan kyseisen asiaryhmän olennaista substanssilainsäädäntöä, kuulemismenettelyjä (hoidetaanko ne hallintoviranomaisessa vai hallinto-oikeudessa, viranomaisten lausunnot), oikeustapauksia, keskeistä kirjallisuutta, käytäntöjä istuntojen järjestelyssä, kirjoitustapoja ym. Tietoiskun voi pitää tutor-, muu tuomari tai asiaryhmästä vastuussa oleva esittelijä.

Päätösehdotusten **valmistelussa** käräjänotaari saa tarvittavaa ohjausta tutorilta, tarkastavalta jäseneltä ja asiaryhmän esittelijöiltä. **Istunnossa** hän saa välittömän palautteen siitä, onko olennaiset ongelmat hahmotettu ja ratkaisut löydetty sekä onko päätöksen kirjoitustapa asianmukainen. **Jälki-töinä** käräjänotaari huolehtii, että istunnossa sovitut muutokset konseptiin tehdään joutuisasti ja päätös kirjoitetaan taltioksi. Hän allekirjoittaa asianosaisille annettavat päätöskappaleet ja määrää oikeudenkäyntimaksun.

Juttujen vaativuuden tulee lisääntyä kokemuksen myötä.

Useampia asiaryhmiä

Käräjänotaari siirtyy vaihteittain asiaryhmästä toiseen niin että hän saa kautensa aikana kokemusta useammasta asiaryhmästä.

Valmisteluapuna laajoissa asioissa

Käräjänotaari voi myös avustaa esittelijää laajemmissa asiakokonaisuuksissa, esimerkiksi vero-, kaava- tai vesi- ja ympäristöasioissa, joita hän ei asian laadun tai pitkän aikajänteen vuoksi voisi itsenäisesti hoitaa, mutta jotka sisältävät paljon selvittelytyötä.

III OHJAUS JA KOULUTUS

Henkilökohtainen

Käräjänotaari saa henkilökohtaista perehdyttämistä, ohjausta ja koulutusta tuomioistuimen muulta henkilökunnalta. Tutortuomarilla on kuitenkin kokonaisvastuu harjoittelijan ohjauksesta ja valvonnasta sekä palautteen antamisesta. Tutortuomari ja käräjänotaari käyvät harjoittelujakson aikana useita palaute- ja arviointikeskusteluja.

Käräjänotaari kirjaa seurantalomakkeelle yksilöidysti (päivämäärä, aihe) suorittamansa tehtävät kuten esiteltyt jutut, seuratut istunnot, tietoiskut, koulutukset, tervetulo- ja arviointikeskustelut. Käräjänotaari laatii raportin harjoittelustaan hallinto-oikeudessa.

Yhteinen

Käräjänotaari osallistuu virastonsa sisäiseen koulutukseen, laatutyöhön, informaatiotilaisuuksiin, tutustumiskäynteihin ja muihin henkilökunnan yhteisiin tilaisuuksiin. Lisäksi hän osallistuu käräjänotaarien yhteisille koulutuspäiville.

Päätöskeskustelut tutorin/ylituomarin /jaoston puheenjohtajan kanssa

Harjoittelukauden päättyessä harjoittelija saa palautetta työstään ja antaa palautetta hallinto-oikeudelle harjoittelun sisällön kehittämiseksi. Kesken jääneiden asioiden vaihe todetaan ja asiat siirretään niistä jatkossa vastaaville.

1.

Lag**om ändring av tingsrättslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i tingsrättslagen (581/1993) 17 § 3 mom. och 19 § 1 mom. 3 och 5 punkten, av dem 17 § 3 mom. sådant det lyder i lag 813/2008 och 19 § 1 mom. 3 och 5 punkten sådana de lyder i lag 370/1999 och

ändras 3 a § 2 och 3 mom., 3 b, 4, 4 a, 14, 15, 16, 17 § 1 och 2 mom., 19 § 2 mom. och 20 § 2 mom., av dem 3 a och 3 b § sådana de lyder i lag 1326/1994, 4 a § sådan den lyder i lag 1204/2003, 17 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 813/2008 och 20 § 2 mom. sådant det lyder i lag 960/2000 samt

fogas till 21 § 1 mom. sådant det lyder i lag 629/2005 en ny 2 a punkt, som följer:

-

3 a §

Tingsfiskalen ska ha avlagt högre högskoleexamen i juridik och ha erfarenhet av domaruppgifter.

Hovrätten utnämner tingsfiskalerna. Lagmannen kan utnämna en tingsfiskal för viss tid.

3 b §

En tingsfiskal kan utan särskilt förordnande utföra alla de uppgifter som en tingsnotarie med stöd av denna lag eller enligt lagmannens förordnande är behörig att utföra.

4 §

Vid tingsrätten kan dessutom finnas tingsnotarier.

Till tingsnotarie kan utnämnas den som har avlagt högre högskoleexamen i juridik och avlagt domared eller avgett någon annan motsvarande försäkran och som har de personliga egenskaper som behövs för rättskipningsuppgifter samt lämplighet för rättsliga avgöranden.

4 a §

Den som uppfyller behörighetsvillkoren i 3 a § 2 mom. kan utnämnas till tingsfiskal och den som uppfyller behörighetsvillkoren i 4 § 2 mom. kan utnämnas till tingsnotarie, om han eller hon har utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i befolkningsmajoritetens språk inom tingsrättens domkrets samt

1) vid enspråkiga tingsrätter nöjaktig förmåga att förstå och i tal använda det andra språket, samt

2) vid tvåspråkiga tingsrätter nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda det andra språket.

Bestämmelser om behörighetsvillkor som gäller språkkunskaperna för tingsnotarier vid

Ålands tingsrätt utfärdas med stöd av självstyrelselagen för Åland (1144/1991) genom förordning av statsrådet.

14 §

Den som har avlagt högre högskoleexamen i juridik kan ges möjlighet att utföra domstolspraktik i tingsrätten genom att arbeta som tingsnotarie under en viss tid.

15 §

Förordnandet till tingsnotarie utfärdas av lagmannen.

16 §

Tingsnotariens uppgifter ska ordnas så att han eller hon blir förtrogen med tingsrättens verksamhet och får erfarenhet av domaruppgifter.

17 §

Tingsnotarien kan utan särskilt förordnande

1) förrätta vigsel till äktenskap samt i tingsrättens kansli handlägga och avgöra mål och ansökningsärenden som avses i 5 kap. 3 och 14 §, och

2) efter att ha tjänstgjort som tingsnotarie i två månader fungera som ordförande i tingsrätten

a) vid sammanträden med en domare i ansökningsärenden,

b) vid sammanträden med en domare i brottmål, om det inte för något av de enskilda brott som avses i åtalet under de omständigheter som anges där föreskrivs annat eller strängare straff än böter eller fängelse i högst två år och svaranden inte har häktats, meddelats reseförbud eller avstängts från tjänsteutövning för något av de brott som avses i åtalet; i dessa fall får dock inte annat eller strängare straff än böter dömas ut,

c) vid sådant skriftligt förfarande som avses i 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997); i dessa fall får dock inte annat eller strängare straff än böter dömas ut, och

d) vid sammanträden med en domare i ärenden som gäller förvandlingsstraff för böter.

Lagmannen får förordna den som tjänstgjort som tingsnotarie i två månader att delta i behandlingen av enskilda mål som

1) ordförande i tvistemål som gäller hyra av bostadslägenhet eller där tvistemålet gäller ett penningbelopp eller en egendom eller fördel, vars värde är högst 20 000 euro,

2) medlem i en sammansättning enligt 2 kap. 1 § 2 mom. eller 2 § i rättegångsbalken,

3) medlem i en sammansättning enligt 2 kap. 3 § i rättegångsbalken,

4) medlem i fall som avses i 6 kap. 1 § i rättegångsbalken eller i 6 kap. 11 § i lagen om rättegång i brottmål, och

5) ordförande i en sammansättning enligt 2 kap. 1 § 1 mom. i rättegångsbalken i brottmål, om det inte för något av de enskilda brott som avses i åtalet under de omständigheter som anges där föreskrivs annat eller strängare straff än böter eller fängelse i högst två år och svaranden inte har häktats, meddelats reseförbud eller avstängts från tjänsteutövning för något av de brott som avses i åtalet.

19 §

Om ärendet som avses i 1 mom. är omfattande, oklart eller annars svårt att avgöra, ska det överföras till en tingsnotarie eller en lagfaren medlem av tingsrätten för avgörande.

20 §

En tingsfiskal och en tingsnotarie åtalas för tjänstebrott i hovrätten. De som hör till kanslipersonalen åtalas i hovrätten, om det är fråga om ett tjänstebrott som begåtts i en uppgift som avses i 19 § 1 mom.

21 §

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

1) andra tjänster vid tingsrätten än de som anges i 1, 3, 3 a, 4, 4 a och 13 a § och om behörighetsvillkoren för dem samt om förfarandet vid tillsättning av dem,

2) tingsrättens lagfarna medlemmars och andra tjänstemäns uppgifter,

2a) domstolspraktik i tingsrätten, hovrätten och förvaltningsdomstolen,

- 3) lagmännen vid tingsrätten,
- 4) tingsrätternas domkretsar,
- 5) övrig verkställighet av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på mål som är anhängiga vid domstolen när lagen träder i kraft.

Denna lag tillämpas på dem som är notarier vid tingsrätterna när lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av hovrättslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hovrättslagen 10 § sådan den lyder i lag 957/2000, och
fogas till lagen en ny 6 a § som följer:

6 a §

Tingsnotarier

Vid hovrätterna kan dessutom finnas
tingsnotarier. Tingsnotarierna utnämns av
hovrättens president.

Till tingsnotarie vid hovrätten kan för-
ordnas en sådan domstolspraktikant som
avses i tingsrättslagen och i förordningen
om domstolspraktik och som innan prak-
tiken vid hovrätten inleds har tjänstgjort
som tingsnotarie vid en tingsrätt i sex
månader.

Hovrättens lagman kan förordna en
tingsnotarie att vara föredragande i en-
skilda mål.

En tingsnotaries språkkunskaper ska
uppfylla de behörighetsvillkor som anges
i 6 § 2 mom.

10 §

Tjänstebrott

En kanslichef, assessor, fiskal och
tingsnotarie vid hovrätten åtalas för tjäns-
tebrott i Helsingfors hovrätt. Motsvarande
tjänstemän vid Helsingfors hovrätt
åtalas för tjänstebrott i Åbo hovrätt.

—————
Denna lag träder i kraft den

20

.

—————

3.

Lag**om ändring av lagen om förvaltningsdomstolarna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) 18 § 2
mom. och 20 §, samt
fogas till lagen en ny 10 a § som följer:

10 a §

Tingsnotarier

Som föredragande vid förvaltningsdomstolarna kan dessutom finnas tingsnotarier. Tingsnotarierna utnämns av förvaltningsdomstolens överdomare.

Till tingsnotarie kan utnämnas en sådan domstolspraktikant som avses i tingsrättslagen och i förordningen om domstolspraktik och som har tjänstgjort som tingsnotarie vid en tingsrätt i sex månader.

En tingsnotaries språkkunskaper ska uppfylla de behörighetsvillkor som anges i 10 § 2 mom.

18 §

Föredragning

Ärendena föredras av en förvaltningsrättsdomare, en förvaltningsrättssekretäre, en tingsnotarie eller en notarie.

20 §

Tjänsteåtal

En ledamot, en föredragande och en tingsnotarie vid en förvaltningsdomstol åtalas för tjänstebrott i hovrätten.

Denna lag träder i kraft den 20

4.

Lag**om ändring av äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i äktenskapslagen (234/1929) 17 a § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag
 572/2008 som följer:

17 a §

2) tingsrättsnotarie vid en tingsrätt som
 med stöd av tingsrättslagen (581/1993) är
 behörig att förrätta vigsel, samt

Skyldig att förrätta borgerlig vigsel är

Denna lag träder i kraft den 20

5.

Lag**om ändring av lagen om rättegång i brottmål**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen (689/1997) om rättegång i brottmål 5 kap. 8 § 1 mom. som följer:

5 kap.

Om väckande av åtal

8 §

Om målet inte genast avvisas enligt 6 §,
 ska domstolen utan dröjsmål utfärda

stämningen. Stämningen utfärdas av
 domstolens ordförande eller en tingsnota-
 rie.

Denna lag träder i kraft den 20

Statsrådet förordning
om ändring av 17–20 § i tingsrättsförordningen

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet,
upphävs 17 § och 18 § 2 och 3 mom. och 20 § i tingsrättsförordningen (582/1993)
samt

ändras 18 § 1 mom. och 19 § som följer:

18 §

Tingsnotarierna ska sätta sig in de uppgifter som utförs i domstolens kansli samt behandla och självständigt avgöra mål och ärenden som avses i 17 § i tingsrättslagen (581/93).

19 §

Tingsnotarierna kan förordnas att föra protokoll, bistå vid uppsättandet av expeditioner, styrka handlingar som tingsrätten utfärdar samt utföra andra uppgifter enligt 22 § och andra uppgifter som sköts i kansliet och som inte innefattar avgörande av mål och ärenden.

Denna förordning träder i kraft den
20

Statsrådets förordning om domstolspraktik

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet, föreskrivs med stöd av 21 § i tingsrättslagen (581/1993) sådan den lyder i lag xx/2011:

1 §

Definitioner

I denna förordning avses med

1) domstolspraktik ett auskulteringssystem för inskolning i tingsrätternas, hovrätternas

och förvaltningsdomstolarnas rättskipningsuppgifter som omfattar arbetspraktik,

utbildning och uppföljning; och

2) auskulteringsplan en plan för tingsnotarierna som utarbetas på praktikplatserna i vilken fastställs målen för och innehållet i praktiken.

president och vid en förvaltningsdomstol av överdomaren. Valet av de praktikanter som utför praktiken delvis vid en hovrätt eller vid en förvaltningsdomstol ska göras i samråd mellan behöriga domstolar.

Beslut om antalet praktikanter som antas till domstolspraktik fattas årligen vid resultatförhandlingar.

4 §

Urvalskriterier

Vid valet av tingsnotarie iaktas enhetliga urvalskriterier som är: praktikantens lämplighet för rättskipningsuppgifter baserad på tidigare arbetserfarenhet och annan jämförbar erfarenhet, motivation att arbeta inom rättsväsendet, studieframgångar samt påvisade juridiska kunskaper som förvärvats genom studier. Praktikantens personliga egenskaper kan bedömas genom intervjuer.

5 §

Domstolspraktikens längd och praktikplatser

Domstolspraktiken pågår sammanlagt ett år och består av två praktikperioder på sex månader. Den första praktikperioden fullgörs vid en tingsrätt. Den andra praktikperioden kan fullgöras vid en tingsrätt, hovrätt eller förvaltningsdomstol.

Om det finns vägande skäl kan praktikanter få tillstånd att avbryta praktiken

2 §

Domared eller domarförsäkran

Den som har avlagt en högre högskoleexamen i juridik och vill utföra domstolspraktik ska avlägga domared eller avge domarförsäkran vid hovrätten och sedan anhålla om att få bli auskultant vid den tingsrätt där han eller hon vill inleda sin praktik.

3 §

Antagning till domstolspraktik

Justitieministeriet förklarar praktikantplatserna offentligt lediga att sökas två gånger per år.

En tingsnotarie utnämns till tjänsteförhållande för viss tid vid en tingsrätt av lagmannen, vid en hovrätt av hovrättens

och fortsätta den senare vid den enhet där praktikavsnittet utfördes vid avbrottet.

6 §

Handledning och utbildning av tingsnotarier

På varje praktikplats utses en domare, assessor, erfaren föredragande eller tingsfiskal till handledare för tingsnotarien. Chefen för enheten och praktikhandledaren ska tillsammans se till att tingsnotarierna ges handledning och anvisningar och att övervakas när de utför sina uppgifter.

Tingsnotarien ska i tingsrätten få erfarenhet av domaruppgiften samt i förvaltningsrätten och hovrätten av uppgiften som föredragande. De arbetsuppgifter som förordnas tingsnotarien ska på ett tillräckligt mångsidigt sätt göra honom eller henne förtrogen med dessa uppgifter.

Tingsnotarien ska ha möjlighet att delta i den utbildning som ordnas på praktikplatsen och i den gemensamma utbildning som ordnas för tingsnotarier.

7 §

Praktikplan

Varje domstol ska utarbeta en praktikplan där innehållet i arbetspraktiken närmare anges. I praktikplanen ingår målet för praktiken och de uppgifter som hör till de enskilda praktikavsnitten, de ärendeligheter som behandlas i praktikarbetet och undervisningen, en bedömning av arbetsuppgifterna, feedback och andra

omständigheter som är viktiga med tanke på praktiken.

8 §

Vicehäradshövdingstitel

En tingsnotarie kan på ansökan tilldelas vicehäradshövdingstitel efter att ha tjänstgjort som tingsnotarie i ett år och slutfört alla uppgifter som anförtrotts honom eller henne.

Vicehäradshövdingstiteln tilldelas av hovrätten.

Till ansökan ska fogas ett intyg över fullföljd praktik.

9 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 2011.

10 §

Övergångsbestämmelser

En domstolspraktikant som före lagens ikraftträdande har utnämnts till visstidstjänst som notarie fullgör sin praktik vid den tingsrätt till vilken han eller hon har utnämnts.

På en sådan praktikant tillämpas dock bestämmelserna i 6–8 § i denna förordning.

De utnämningar av tingsnotarier som har gjorts innan förordningen träder i kraft gäller efter förordningens ikraftträdande.



OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7091
ISBN 978-952-259-080-0 (nid.)
ISBN 978-952-259-081-7 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi